

309111

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4. } చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ నవంబరునెల 24 వ తేది శనివారము } No. 196
 సంపుటము. ౪. } పింగళనామ సంవత్సర కార్తిక మాస శుద్ధ దశమి ౧౦. } సంచిక ౧౯౬

మిక్కిలి మనోహరమగు సువాసన 196
 (రిజిస్టరు కాబడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాబడినది.)
 ఇప్పటికాలపు రుచి కనువగునది, సాటిలేని మనోహరమగు సువాసనగలది.
 అల్లూహుగాని, తారాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
 నీ తువాలపై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించినచో, మనోగృహము సువాసన నిన్నలవరించును.
 ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.
 చిన్నవైజు (అర డ్రాం) సీసా 1-కి రు 0-8-0
 మధ్యరకము వైజు 1-డ్రాం " " 0-12-0
 పెద్దరకము వైజు 2 " " 1-4-0
 పెద్దవైజు 4 " లేక 1/2 డ్రాం " " 2-0-0
 వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.
 పత్తెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిపాపులోను దొరకును. దీనికి అనేకమగు నకలు సెంటలు కలవు. కావున, తాము కొనునపుడు సీసాపై నను, కార్డుపై నను ఆటో దిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుడు. ఈ ఆటో దిల్ బహార్ యొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయ గోరువారి దిగువవారికి వ్రాసినచో అతాకిమ్మతుగల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

సోల్ ఏజంట్లు ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ లిండు కెమికల్ కో; నెం. 155, జమ్మామసీదు బొంబాయి.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.

తలనొప్పుల మాన్పును.

పార్శ్వపు నొప్పుల వార దోలును. వాయువు పోట్ల పోగొట్టును.

సువాసనగలిగి యుండును.

ప్రతియింట నుండదగినది.

పనమూలికలచే హిందూ దేశ మంచు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫోటోగ్రఫీ, బొంబాయి.
 } 6, లంబునెట్టి పేద, మద్రాసు.

తక్షణము దరఖాస్తుచేయుడు.

కొద్దిప్రతులు మాత్రమే.

భారతదేశ సేవకు రాలైన

లోకమాత ఆనిబిసంటు చరిత్ర

ఇది ఆంధ్ర దేశ స్వరాజ్య సంఘ కార్యదర్శియగు

గా. హరిసర్వోత్తమరావు పంతులు ఎం. ఏ.

గారిచే సులభమైనది వ్రాయబడినది. వెల 12 అణాలు.

తక్షణము ఈ క్రిందివిలాసమునకు వ్రాయుడు:— (916)

ఉత్తమగ్రంథాలయము 145, టంకసాలవీధి సానుకార్పేట, మద్రాసు.

Special Large Type Edition
 CELEBRATED NOVEL, IN BIG TYPES

MARY PIACE
 Or The Memoirs of a Maid Servant.
 By G. W. M. REYNOLDS in 8 Volumes
 Rs. 5 Single Volume As. 12, printed in glazed paper, and contains more than 1,500 pages. This novel is one of the Masterpieces of Reynolds, full of gripping and Thrilling interest throughout. Only a limited number of Copies are printed owing scarcity of paper.

The virgin's kiss or the bronze Statue.
 By G. W. M. REYNOLDS in 4 Volumes, Rs. 2 Single Volume As. 12, This novel is unrivalled in fluency plot and description of nature, art and love and characters, and is one of the excellent productions of Reynolds. Only a limited number of Copies are printed owing to scarcity of paper. Apply sharp:—

Superior Watch Co.,
 POST BOX No. 167,
 536 (A), MADRAS E.

'శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు.'

662 రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

పై విచారణాధికారులు: మొసర్పు ప్యారీ కంపెనీవారు, చెన్న పట్నం,

వరి, బొగ్గు, ప్రత్తి, పొగాకు, చెఱుకు, అరటి మొదలగు మాగాణి, ఖమ్మి, పయ్యకమ్మ, దుంప, ఫలవృక్షములకున్న, మొక్క తీగవనైరాలకున్న సంపూర్ణ ఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారుచేయబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి తాలూకు భూములపట్టిని రసాయన శోధనశాలలో ఉచితముగా పరీక్షించి ఆయాభూముల గుణగుణములను అనుసరించి తయారుచేయుచున్నారు. "శాస్త్రోక్త ఎరువు" అను మాసంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్క బిల్లాలోని జమీన్ దార్లకును ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచేష్టిన పత్రికనున్న, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములకును ఈ క్రింది సుదహరించియుండు వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్యారీ అండు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

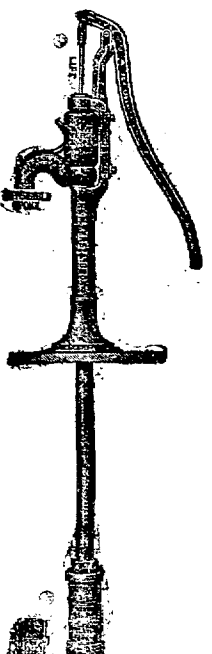
K. B. JOSHI & Co.,
 32, Hornby Road Fort,
 BOMBAY.

LARGEST HAND PUMP

Our 3 inch Pump is the largest available Hand Pump on the Market. Very useful for Shallow Water. Large capacity to suit small irrigation write for particulars and prices (537)

ALSO

Hand Pumps for very deeps wells up to 150 ft; Tank Pumps of new pattern, ready in stock. Write at once for further particulars.

ముతుకోధక

957

ముతుకూల ఆతిథ్యమైన వ్యాధి... ముతుకోధకను సేవింపుము. వెల పాస్తాల్లో దబ్బీ 3-4-0.

ఆత్మబిజ్ఞాన

శరీరమును నడిచునవలెనాత ఆత్మబిజ్ఞానము.

శరీరముల నబ్ధిరమును గుఱించిన కాశ్మీరీయ చర్య గ్రంథకర్త... ము. బెగ్గెనూరు సామెలగారు, బి.పి.

చిన్నలైలా చక్కని గ్రంథము వెల రు. 0-2-0.

మనోజయ, ఉండ్రప్రకాశా శార్యాలుయము

పోస్టాల్ వాక్కు 212, నుదరాను.

కారణం:- ఇది శ్రీధర్మభాగ్యం యను నాటకము. సంఘదూరాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూపబడినది.

Seeds & Plants.

నానావిధ చెట్ల దినుసులు.

మెడల్లు పొందిన నేలం గ్రేవ్ మామిడి చెట్లు పలు విధమైన చెట్లదినుసులు యింక ఆనేక విధము లయిన మొక్కల దినుసులు సీమ కావయ్యల నాటకాయకూరలు

ఎస్. కె. ఐ. కాదర్ మీరాసాహెబు.

చిత్తములు, మొక్కవర్తకుడు.

(959) కుమారస్వామిపట్టి నేలం.

801 పాల్వపు వేంకటాచల 594

పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ॥ రా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ ఫెలో ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ, గ్రాజుడేట్. ఎస్. జి. ఇన్స్టిట్యూట్, లండన్ కన్సల్టెంట్ డిప్లొమీ ఏగియరి వేక్. సం. 2. బొంబే, వీరు వ్రాసినది. తమ "లోకామయవార కస్తూరి మాత్ర"లను,

మ॥ రా॥ పి.ఎస్.ఆచార్యరావు, సీనియర్ సర్జన్, స్వానిటరీ కమిషనర్, మైసూరు గవర్నమెంట్; వీరు వ్రాసినది, "లోకామయవార కస్తూరి మాత్ర"లను నే నుపయోగించి యున్నాను.

పండితులు వారిచే పత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే ఆనేకోత్కృష్టముగు, గుణజలము ఈమాత్రలు గలిగి యున్నవని నేనుచెప్పటం కానందభరితుడనగుచున్నాను.

వైద్యశాలలో ననేకవిధము లగునట్టియు నుపయోగకరములగు కిర్వాటక మాలికలనుండియే యావధములను తయారు చేయుచుందురు."

రిజిస్ట్రేషన్ యావ్యాపార గురుతులు, ప్రతి సీసాయందును ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపాదపత్రము, ప్రతిసీసాతో గూడి యుండును. 260 మూత్రమున సీసా 4 అణాలు, మూత్రమే.

6 సీసాల నొకసారి తేప్పించికొనిన

టపాల భిక్షుతోచేరి రూ 1-8-0

12. సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0

25. సీసాలొకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్త రోగములకు మావద్ద ఆయుర్వేద

దీయ సిద్ధాంతములు వారకును.

విలాసము:- శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము

ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యమును గురించి పలువురు వివిధంబుల తమ యభిప్రాయములను పత్రికా ముఖంబున వ్యక్తపరచుచున్నారు. ప్రతి సంఘమునకును ప్రాతినిధ్య మొసంగుట యొత్తమాత్రమే మెన్నటికిని కాబాల్యము కాని,

చేరియవశజనసభవారు స్థానిక శాసనసభకు 125 మంది సభ్యులు ప్రజలచే నెన్నుకొనబడినవారుండవలెనని ప్రణాళిక మొదటిసారి నేర్పరచిరి. దీనిని బిక్-వోలునందు జరిగిన బ్రాహ్మణేతరసభ వారంగీకరించిరి. బెజవాడయందు బ్రాహ్మణేతర నాయకసభయను పేరున సమావేశమైన కొందరుగోడ మీదిపిల్లి వాటమున దాటిరి గాని బ్రాహ్మణేతరులకు బిక్-వోలు సభ వారు నియమించిన 261 స్థానములు నేమాలకు చాలవనిరి. వీరు గాక ఇతర బ్రాహ్మణేతరులు కూడ 30 సభ్యులు మైబడియందు వలెనని పత్రికలందు కోరుచుండిరి. ఈ స్థానములన్నియు త్పత్రియ వైభ్యులను కలిపియో లేక ప్రత్యేకించి కూర్చుంటే తెలియకున్నది. ఈ విషయమై బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర ప్రముఖులందరును ల్యోరలో సమావేశమై ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మెట్లాసంగిన బాగుగనుండునో యోచించుట యుక్తము.

వివాహ సహోత్సవము.- నిమ్మకొండలోని బాగ్ వాటు జమీందారు రాజాద్వనింగుగారికిని గార్ వార్ రాజా గారి సోదరికిని ఈ నెల 28వ తేదీన వివాహసహోత్సవము జరుపబడును.

జమీందారి దావా:- చెమ్మేడు జమీందారి కురుసా ము రాజాగారు కురువపట్టిరి. జగన్నాథరావుగారు ఆ జమీందారిని కొనిరి. జమీందారి తన స్వాధీనము చేయవలయునని జగన్నాథరావుగారు రాజాగారివై విశాఖ పట్టణముజడ్డిగారికోర్టులో దావావేసిరి. జడ్జిగారు వాదులపక్షము దావాను పరిష్కరించిరి. ఆడిక్రీని కొంతకాలము వరకు ఆనులులోనికి తేకుండ ఆపవలసినదని హైకోర్టులో దరఖాస్తుచేయబడెను. హైకోర్టువారు దరఖాస్తును ఆమోదించిరి.

మాడంతెళ్లుల మేడనుండి క్రింద పడుట:- బొంబాయిలో సాండువాట్సు రోడ్డులో మొక మాడంతెళ్లుల మేడ మాడవ అంతెళ్లులో నొక గదిలో రత్నప్రభాబాయి అను నొక 7 సంవత్సరముల బాలిక ఒంటరిగా విడువబడెను. గజములు తేని కిటికీయొద్ద మొక బెంచీపై నామె యాడుకొనుచుండెను. వినోదముకొఱ కామె బెంచీపైనుండి కిటికీ అనలి భాగమునకు తల పెట్టి వీధిలోనివారిని చూచుచుండెను. ఆ బాలిక శరీరము ముందుకు తొంగి యాబాలిక వీధిలో పడి చనిపోయెను.

సాత్విక నిరోధము:- కల్లికోటలో తాళిదేవాలయములో గుండ మోస్తాలు మొదలగు తక్కువ జాతులవారు పోగుడదని కల్లికోట జామరినుగారును వారి జమీందారి కల క్షురుగారును రోడ్డు యిరుప్రక్కలను కట్టిన బోర్డులపై వ్రాయబడిన వ్రాతలకు వ్యతిరేకముగ నడువదలని సుమారు 50 మంది మోస్తాలు కట్టుకట్టి సాత్వికనిరోధము పూని సాయంకాలము ఆలయములో పూజాపునస్కారములు జరుగువేళను వరుసగ ఆరోడ్డుగుండ బోయిరి. తమ్ము నెవరైన ఆటంకపరచినయెడల న్యాయస్థానములలో కలక్షరుగారి ఆజ్ఞన్యాయమును వారు పరీక్షింప దలంచిరి.

విదేశ వస్తువులారా! విక్రయాంగణలనుండి తొలగుడు!!

స్వదేశీవస్తువులనే ధరించవలెనని మనమందరము దృఢ నిశ్చయముల మగుటచే విక్రయాంగణములనుండి విదేశీవస్తువులు అంతరించుచున్నవి. వానిమహిమ తగ్గుచున్నది.

కాని స్వదేశీవ్రతసంకల్పముల నిలబెట్టుకొనుటెటు?

దేశభక్త్యదయమునకై నిరంతరము పాటుపడు లోక మాత ఆనిలిసెంటమ్మ, సి. పి. రామస్వామయ్యగారు, జిల్లాజడ్జి పదవినుండి విరామము జెందియున్న డి॥ బి॥ ఎల్లే పద్ది జానకిరామయ్యగారు (బెజవాడ) మున్నగు ప్రభువులందరును కంజీవరములోనున్న స్వదేశీ ఇండస్ట్రీయల్ కంపెనీలో చాలవరకు భాగస్థులుగ చేరిరి. ఈ కంపెనీవారు వ్యవసాయమున కుపకరించు ఏరువులు, శ్రీల కుపయోగించెడు చీరలు, పురుషులుధరించు ధోవతులను, హామూరులరులకు వలయు తదితర పరికరములను తయారుచేయుదురు.

గత సంవత్సరము నూటికి 16 రూపములు డివిడం డీయబడినది. 360 భాగములు మాత్రమే మిగిలినవి. 36 లేక 360 ఆంధ్రదేశ భక్తాగ్రేసరులు భాగస్థులుగ చేరుటకు ప్రయత్నించవలెను. షారములు వగైరాలకు ఇట్లు వ్రాయవలెను.

మ్యానేజింగు డైరెక్టరు,

దీ స్వదేశి ఇండస్ట్రీయల్ కంపెనీ

926 లిమిటెడ్ కలజీవరము.

త్వరపడు! వెల 10 అణాలు. అమ్మిత నవల!!

కలభాషిణి విజయనేన:- ఇదియొక వక్రని నవనాగరిక నవల శైలి మృదుమధురము శ్రీ పురుషులు చదువదగినది కొన్ని ప్రతులే యున్నవి.

వ్యవహార చంద్రిక:- గ్రామమునసపు, ప్రిడరు గుమస్తాలు, గొప్పరైతులు, జమీందారులు, మున్నగువారు వీరికి అనుకూలముగా నూతన ఆక్రమ సరించి తెనుగున వ్రాయబడియున్నది. వెల 12 అణాలు.

అయ్యర్ అందు రావుజీ

(898) కృష్ణమనాయని అగ్రహారం, మద్రాసు.

ప్రథమాంధాయుర్వేద సమ్మేళనము.

దైవాద పట్టణమున 17, 18, 19, తేదీలను ఆంధ్రాయుర్వేద సమ్మేళనము వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి అధ్యక్షతన జరిగినది. ప్రథమదినమున, 17 తేదీన సభ 1 గంటకు మొలవరము రాజాగారి హాలులో గోపాలాచారిగారి యాజమాన్యమున జరిగినది. ఆంధ్రదేశమున దంతటినుండియు 800 మంది ప్రతినిధులు సభకు విచ్చేసిరి. సభ సలకరించిన ప్రముఖులలో మొలవరము రాజాగారు, దివాను బహదూరు వై. బాసకిరామయ్యపంతులు బి. పి. బి. ఎల్., వైదా నూర్యనారాయణమూర్తి (కాకినాడ), డి. వి. హనుమంతరావు, కాతా నూర్యనారాయణరావు (దేవవాడ), డాక్టరు ఎ. లక్ష్మీపతి. బి. పి. ఎమ్. బి. సి. ఎమ్, ఆయుర్వేద భూషణ నోరి రామకృష్ణ, వైద్య బి. పద్మనాభయ్య, వైద్యమండలిక వేంకటేశ్వరరావు (విజయనగరము) వైద్య ఎస్. వి. వేంకటరమణాచార్య (కాకినాడ), వైద్య విశ్వనాథ కృష్ణ (నెల్లూరు) వైద్య పి. టి. రామానుజస్వామి, డాక్టరు గోపాల కృష్ణయ్య, ఎమ్. డి. (కాకినాడ), ఆయుర్వేద భూషణ వి. హనుమంత కృష్ణ (పితా పురం) డాక్టరు పట్టాభి శీతారామయ్య బి. పి. ఎమ్. బి. సి. ఎమ్. ముట్నూరి కృష్ణరావుగారు మున్నగువారు.

దైవప్రార్థనతో సభ ప్రారంభమైనది. పిమ్మట ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు యెల్లెపాడి బాసకిరామయ్య పంతులుగారు తమ స్వాగతోపన్యాసమును చదివరి. అధ్యక్షులగు వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచారిగారు తమ యుపన్యాసమును సెలగిరి.

పిమ్మట సభయెడల సానుభూతి దెలుపుచు మా. బి. ఎస్. కర్మగారు, మా. రామచంద్రరావుగారు, ఆరంభముగా, వాడియాగారు, పితాపురము దివానుగారు, సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు, శ్రీరామకృష్ణ గారు, బీ. వెంకటయ్యగారు మున్నగువారు పంపిన తంతివార్తలు చదువబడెను.

పిమ్మట నీక్రింది సభ్యులగు యొకసంఘ మేర్పరపబడినది:- వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులుగారు, వైద్య పి. కాకినాడ రాజలింగకాస్తూరిలు గారు, డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు, దంటు సుబ్బావధానులుగారు ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామకృష్ణ గారు, రాజవైద్య మల్లాల కృష్ణయ్య నాయకులు గారు.

రెండవదినపుచర్య

మరునాడు, 18-వ తేదీన సభ మరల సమావేశమైనది.

బాల్య గీతములు చదువ బడినపిమ్మట ప్రస్తుత సంగ్రామమున బ్రిటిషువారికి విజయము చేకూరు గాక యని దేవుని ప్రార్థించుచు సొక ఆతిర్వాణము అధ్యక్షులచే నుపపాదించబడినది.

2 వ తీర్మానము.

“దైవాద పట్టణమునందు ఆయుర్వేద వైద్యశాల నిర్మించుటకు కీర్తిశేషులగు మాదాపాటి వేంకటేశ్వరరావుగారు సంవత్సరమునకు 2500 రూపముల విరాళము నొసంగినందులకు సంతసించుచు, ఈసమ్మేళనమువారు త్వరలో నా ప్రతిష్ఠాపనమున కలకొల్పుటకు ప్రయత్నము కోరుచున్నారు”

శ్రీయుత నాగయ్యగారు తీర్మానము నుపపాదించిరి. బాబ్బాపద్మనాభయ్యగారు దీనిని బలపరచిరి.

తీర్మాన మేకగ్రీవముగ సంగీకరింపబడినది.

3-వ తీర్మానము

కీర్తిశేషులైన ఆయుర్వేదవైద్యుల మరణమునకు చింతించుచు, ఈ సభవారు వారి కుటుంబములకు తమ సానుభూతిని దెలుపుచున్నారు.” (వీరిపేళ్ళన్నిటిని ఆంధ్రప్రతిక యందు చూడవగును.

అధ్యక్షులచే నుపపాదించబడి, యేకగ్రీవముగ సంగీకృత మాయెను.

4-వ తీర్మానము.

“ఆయుర్వేద యానానివైద్యులతోగాని, మరయే యితరదేశీయ వైద్య ప్రతిష్ఠాపనములతోగాని యేవిధమైన సంఘము గలవాడేసికొను ఆంగ్లేయ వైద్యులనుబట్టిన చిత్తశుద్ధులు దోషులని నిర్ణయించు శాసనమును రద్దుచేయుటకు గాని, ఆభాగమును సవరణచేయుటకు గాని సర్కారు వారిని ఈ సభవారు కోరుచున్నారు.

ఎ. కాళేశ్వరరావు బి. పి. బి. ఎల్ గారి తీర్మానము నుపపాదించుచు, ఈ దేశమున ననేకులకు ఆయుర్వేద వైద్య నిధానము నెడల వత్తుకము పోషణని నుడిపిరి.

వైద్య అభ్యుదయవా (విజయనగరం) రీ తీర్మానమును బలపరచుచు, శకు భూమారుడు ఎల్. ఎమ్. ఎస్ పరిశ్రమించుచున్నదియు తా మాయుర్వేద పద్ధతి నవలంబించువార మనియు, నిట్టి విషయమున నీ శాసన మెట్లు వర్తించునో తెలియకున్నదనియు చెప్పిరి. తమకుమారుడు తమతో కూడి ఆయుర్వేద మాలికలచే తయారగు నొక నూనెను కనుగొనెననియు, శస్త్రసంబంధ మగు పనిముట్లను దానిలో ముంచిన తుణముననే అవి పరిశుభ్రము లగుననియు నుడిపిరి.

చెన్నపురి నివాసులగు డాక్టరు ఎ. లక్ష్మీపతి బి. ఎ. ఎమ్. బి. సి. ఎమ్. గారిచే బలపరచబడినది. ప్రతిదేశమునను మెడికలు రిజిస్ట్రేషను అర్హులగు టకనరమైనను ఈదేశమున గల శాసనము దేశపరిస్థితుల కనుకూలముగ నున్నది. ఇట్టి శాసనము వైద్యులకు సహాయకరముగ నుండవలెను గాని, వారి అభివృద్ధికి నిరోధముగ నుండరాదు. మనలో 80 వేలమంది వైద్యులుచేయువా రుండగ ఈ శాసనము 1 వేయి మందిని మాత్రమే ఆందులకు తగిన వారినిగ పరిగణించినది. ఇం గ్లాండులో మెడికలు రిజిస్ట్రేషను అర్హులగువారు 44 వేలమంది పేర్లనమోజు చేయబడినవి. ఈ రెండు దేశములకెంత వ్యత్యాసము కలదో యిందువలనను విడితమగుచున్నది. ఆంగ్లదేశ వైద్యచారిత్ర ప్రారంభముగ వాల్టవూర్తి మంగలి సర్జనులకు శస్త్రవైద్యముచేయ ననుజ్ఞనిచ్చెను. ఈ పద్ధతిని నిర్మూలించుటకు ఇంగ్లాండు దేశమున ఆందోళనము జరిగినట్లే, మనదేశమున నీ శాసనము రద్దుచేయబడుట కాందోళనము జరుగవలెను. ఈ దేశమున రెండు వైద్యవిధానములకు పోరాటము కలిగినది. సత్యమెట్టి విధానమున నున్నను సత్యమే యగునని పెండ్లెండు ప్రభువుగారు నుడివియున్నారు. మన దేశమునందలి యొకభుల లక్షణములను నేర్చుకొను టత్వర సరము. కావున ఆయుర్వేదపద్ధతియు పాశ్చాత్య పద్ధతియు సమ్మేళన మగుట క్రేయోదాయకము. ఇందు మూలమున అధునిక విజ్ఞానము వృద్ధిపొందగలదు. మరియు, ఆర్థికవిషయములగునాడ, ఆయుర్వేద విద్యాభ్యాసము అవసరము. ఆయుర్వేదవైద్యుల సంఖ్య వృద్ధి గాంచినయెడల, మనదేశములోని యొకభుల విక్రయ మెక్కుడగును. దేశమున వైద్యులసంఖ్య హెచ్చు కా గలదని నాకు నమ్మకము. ఇంకను, ఆయుర్వేద విధానపు పునాదులు మిగుల చక్కగ వేయబడినవి. పాశ్చాత్య వైద్య విజ్ఞానములన ఆయుర్వేదమున వృద్ధి కాగలదు. ఆంగ్లవైద్యపద్ధతి వలన నివారణము కాని యొకరోగమును ఆయుర్వేదవైద్యుని సహాయమున కురు ర్చనమృతానని నేను అధికారుల (పత్నించితి. కాని వారునాకు తగిన ప్రత్యుత్తర మొసంగనందున, స్వార్థకాక్ష్యముతోవైన ఆయుర్వేద వైద్యవత్తుమున చేరితిని.

ఈ తీర్మాన మంగీకృతమాయెను.

5-వ తీర్మానము.

కొచ్చిన సంస్థానమున మాట్లాడుచు శ్రీ గవర్నరుగారు దేశీయ వైద్యమునగూర్చి లాభముగా మాట్లాడినందులకు సభవారి ఆసక్తుతి తెలుపబడినది.

ఈ తీర్మానము పి. వీరయ్యపంతులు బి. పి. బి. ఎల్ గారిచే నుపపాదించబడి, శివరామ కృష్ణరావుగారిచే అనుమతించబడి, యేకగ్రీవముగ సంగీకరింపబడినది.

6-వ తీర్మానము

‘మృగసింహులీ మున్నగు సంఘములు దేశీయ వైద్య ప్రోత్సాహమును చేయవలయును.’

డాక్టరు గోపాలకృష్ణయ్యగారు, వైద్య మండలిక వేంకటేశ్వరరావుగారు, రావు బహదూరు డి. వి. సుబ్రహ్మణ్యంగారు, తెనాలి తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుడు డి. వి. హనుమంతరావుగారు (దేవవాడ మునిసిపల్ అధ్యక్షుడు), వైద్య విజయసాంధి అయ్యంగారు తీర్మానమును గూర్చి మాట్లాడిరి.

సుబ్రహ్మణ్యంగారు తమ సర్వత్రాని వినియోగించి, తీర్మానము క్రియారూపమున చాటుటకు ప్రయత్నించెద మనిరి.

డి. వి. హనుమంతరావుగారు, నీటి కర్మాలయము లయందు ఆయుర్వేద వృక్షముల పెంచుటకు తగిన వనరుల నేర్పరచుటకు నలహా నిచ్చెనని చెప్పిరి.

మూడవ దినచర్య

19 తేదీన, ఉదయము 8 గంటలకు సభ మరల సమావేశమైనది. ఈక్రింది వైద్య విషయముల గూర్చి వ్యాసములు చదువబడినవి:-

- (1) గోగోత్యక్తి: విజయనగరము... వైద్య డి. రామస్వామిగారు. (2) బ్రిగో: ఎల్. శేషశిరి గారుగారు.

- (3) ఆరోగ్యము— ముల్గు రామలింగ వైద్యగారు (4) పశు చికిత్స— వేంకటరామకృష్ణ వైద్యగారు, (5) ఆరోగ్య కీర్తనలు— డాక్టరు దంటు సుబ్బా వధానులుగారు. (6) సత్సంతానము— పాగపారథి వైద్యగారు. (7) అంటురోగములు— సాంక్రమికవిధులు. (రెండవ్యాసములు) బొజ్జా పద్మనాభయ్య చాదరిగారు పి. టి. రామానుజ స్వామి గారు. (ఈరెండు వ్యాసములును డాక్టరు ఎ. లక్ష్మీపతి బంగారు పతక బహుమానమునకై వ్రాయబడినవి, (8) “ఆరోగ్య సంతోషము అనువిషయమునకు” వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి పతకమునకును, “మంచిబిడ్డ అనువిషయమున నోరి రామకృష్ణగారి పతకమునకును వ్రాయబడిన వ్యాసములు పరిశీలించబడుచున్నవి.

“ఆరోగ్యగీతములు” వ్రాసిన సుబ్బావధానులుగారు చాల అభినందింపబడిరి. వారి ప్రయత్నమునకు 25 రూపాయలు తక్షణమే యొసంగబడినది.

సభ మరల సాయంకాలము 8 గంటలకు సమ కూడినది. ఆహ్వాన ఆంధ్రాయుర్వేద మండలి నిర్వాణమును గూర్చిన చర్చజరిగి తీర్మానము లంగీకరింపబడినది.

8-వ తీర్మానము.

“విషముల శాసనములు రద్దుచేయుటకు గాని, నవరించుటకు గాని ప్రభుత్వమువారిని కోరుచు, ఇందుమూలన ఆయుర్వేదోపధముల అభివృద్ధి చేకూరునని యీసభవారి అభిప్రాయము” ఇది అధ్యక్షులచే నుపపాదించబడి, అందరిచే సంగీకరింపబడినది.

9-వ తీర్మానము

ఆంధ్రవైద్య సమ్మేళన పత్రికను స్థాపించుటనుగూర్చి, దంటు సుబ్బావధానులుగారు యీపత్రికా సంపాదకులుగ నుండవలయును.

ఈక్రిందివైద్య లాయాజ్ఞలలో విశేషములుగ నియమింపబడిరి.

- (1) గంజాము:—వైద్య మహేంద్రవర వేంకటనర సింహాచారిగారు. (2) విశాఖపట్టణము:—(i) వైద్య మండలిక వేంకటేశ్వరరావు, (ii) పి. టి. రామానుజస్వామిగారు. (3) గోదావరి:—(i) ఆయుర్వేదభూషణ పి. హనుమంతేశ్వరరావు, (ii) సరివెల్ల శామయ్య కృష్ణగారు. (4) కృష్ణ:—(i) పద్మనాభయ్యగారు, (ii) రాజలింగకృష్ణగారు, (iii) కృష్ణమాచార్యగారు. (5) గుంటూరు:—(i) కె. లక్ష్మీపతిగారు, (ii) ఎం. రామలింగయ్య గారు. (6) నెల్లూరు:—విశ్వనాథం, సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారు. (7) చిత్తూరు:—పి. వి. సుబ్బావధానులు. (8) బళ్లారి (9) ఆనంతపురం (10) కడప (11) కర్నూలు. కె. కృష్ణరావుగారు. (12) హైదరాబాదు.—ఎస్. రామలింగయ్యగారు. (13) చెన్నపట్టణము.—డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు. ఈక్రిందివారు సంఘాద్దేశముల వ్యాపింపజేసి పని చేయుటకు మరల కార్యదర్శులుగ నియమింపబడిరి.—

- (1) గంజాము.—వైద్యరత్న ఎ. గోపాలాచారి. (2) విశాఖపట్టణము.—మండలిక వేంకటేశ్వరరావు గారు. (3) గోదావరి:—వైదా నూర్యనారాయణ మూర్తి గారు. (4) కృష్ణ—బాబ్బా పద్మనాభయ్య. (5) గుంటూరు—ఎమ్. రామలింగకృష్ణగారు. (6) నెల్లూరు—నూర్యనారాయణ అయ్యగారు. (7) చిత్తూరు—కె. వి. శ్రీనివాసాచార్యగారు. (8) బళ్లారి (9) ఆనంతపురం (10) కడప (11) కర్నూలు కె. కృష్ణరావుగారు. (12) హైదరాబాదు—ఎస్. రామలింగయ్యగారు. (13) చెన్నపట్టణము బి. తిరుమలకృష్ణ గారు.

10 వ తీర్మానము.

(1) 7 వ తీర్మానము సరణముగ యీ క్రింది వైద్యులను స్థాయి సంఘసభ్యులుగను, అభిలభాతాయుర్వేద సమ్మేళన ప్రతినిధులుగను యుండవలెనని తీర్మానింపబడినది. (2) ఈసభ్యులు సాఫల్యమైనంతవరకన్ని మండలములనుండి యెక్కు కొనబడవలెను. (3) సంఘమున కొక అధ్యక్షుడును, యిరువురు ఉపాధ్యక్షులును, ఒక కార్యదర్శియు నుండవలెను.

స్థాయిసంఘము.

అధ్యక్షులు:- వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్య గారు. ఉపాధ్యక్షులు:— (i) కె. రాజలింగ కృష్ణగారు, (i) పి. బి. కృష్ణమాచార్యగారు. కార్యదర్శి:— ఆయుర్వేద భూషణ నోరి రామకృష్ణ గారు, ప్రతినిధుల సభ్యులు కలరు.

చెన్నపురి ఆంధ్ర యూనియను.

స్నాతకాతివ్యయము.

నిన్న సా.సం.కాలము 4-30 గంటలకు చెన్నపురి యూనియను పరిషత్తును ఆంధ్రసంఘమువారు మాత్రం స్నాతకాతివ్యయమును గురించి వారి స్నాతకులను విద్యార్థులను గౌరవనీయులగు కానకభట్టయ్య మున్నగు ప్రముఖులను చాలయంది సభ నలంకరించిరి. సభాధ్యక్షుల వహింప నంగీకరించిన గౌ. పి. ఎస్. ఎస్. కృష్ణారావుగారి సన్మహితవలన సభకు రాజాలక జోవుటచే గౌ. ఆర్.కె. నారాయణరావు పంతులుగారి సభ్యత్వము కలిగింది.

స్నాతకులు.

పి. సి. ఎస్. పరీక్షయందు కృతార్థులైన చెన్నపురి సభ్య నారాయణరావు, ఎం. ఎల్. పరీక్షయందు నూడవశాఖలో రెండవతరగతియందు తేలికార్థిగా బహుమానమును బడసిన ఎల్లెస్సెన్డ్రీ గ్రామముల గారు. పి. ఎల్. పరీక్షయందు మొదటి తరగతిలో కృతార్థులైన మల్లంపల్లి ప్రొత్తయ్యగారు గారు కావలి తరగతియందు గౌ. ఎస్. పి. మల్లంపల్లి పరీక్షయందు బడసిన గొట్టెల నారాయణరావుగారు ఎం. సి. పి. ఎస్. పరీక్షయందు రెండవ తరగతిలో తేలిక పాల కొట్టి పేకటకృష్ణారావుగారు, ఎల్. ఎస్. ఎస్. పరీక్షయందు మొదటి తరగతిలో కృతార్థులైన దురువేటి నారాయణరావు, రావు పేకట్రావుగారు, సివిలు ఇంజనీరింగు పరీక్షయందు (7) కృతార్థులైన తంగిరాల వేంకట నారాయణరావుగారు ఎం. పి. హానర్స్ పరీక్షయందు కృతార్థులైన కొలవిన కృష్ణసోమయాజి. బాలకవిరామయ్య కొత్తూరు సూర్యనారాయణ; పాండ్రంగి కోదండరావు; ప్రభుల రామబ్రహ్మం ప్రాంతలాజు రామమూర్తి గారు సంస్కృత భాషయందు వాఙ్మయముందు ఎం. పి. పరీక్ష నిచ్చి పట్టమునిచ్చిరి. తేలికవర్గ జ్యూనియర్, సైనిక మాధ్యమిక బంగారు పరీక్షయందు బడసిన కురుగంటి సీతారామయ్యగారు, పి. ఎల్. ఫీజికల్స్ ప్రైవేటుందు ఫస్టు కాను బా. తేలిక విజయవాణి గున్నయ్యగారు నాల్గవ గ్రామంలో ఫస్టు క్లాసుందు తేలిక మల్లంపల్లి పరీక్షయందు బడసిన వేలూరి సుబ్రహ్మణ్యం గారు మరెవ్వరుండి స్నాతకులను సభ కలంకరించిరి.

కార్యక్రమము

మొదట 4-30 మొదలు 5-30 వరకును ఉపాధ్యక్షులు భాగవతమును.

ప్రారంభమున జెడురుమాడి శేషగిరిరావుగారు క్రైస్తవ ప్రార్థన గావించిరి. పిమ్మట బాపట్ల నాగభట్టయ్య గారు కృష్ణా కావు నాయకులగు మల్లవిద్యును ప్రవర్తించిరి. జనరలరు యన బాట్లబండ ఆస్థానరావుగారు స్వాగతపద్యములను మనోహరముగ చదివిరి. భావరాజు సత్యనారాయణగారు ఆంగ్లమున హాస్య పతనము గావించిరి. కన్యా శుక్రము నందలి కొన్ని రంగములు చక్కగా ప్రవర్తించి బడసిన పిమ్మట ఆధ్యక్షులు సార్యభామునకు విజయము మంగోళము గృహింపవలయును నడిపిరి. బాపట్లరు ఉన్నవ లక్ష్మీ నారాయణగారు సుత్యూమికి స్వస్తి నభిషేచించుచు ఆంధ్రుల లక్ష్యాన్ని గౌరవమునగా విపులముగ నడిపిరి. ఆంధ్రుల శాశ్వతార్థము సమద్రుగాన వలసకాని స్థాపనమున లక్ష్యానికి కట్టిన పలు నిదర్శనములు కలసి హెచ్చరించి జోషివర్ణనలు వారు శ్రద్ధ బాసవలెనని హెచ్చరించి.

వేదా రామేశం పంతులుగారు స్నాతకులను స్వాగత మొనరించు ఆంధ్ర రాష్ట్రాభివృద్ధి ఆంధ్ర జాతీయతాభిమానమును మొదలయ్యవలయు జాతీయత మొనరించుట ప్రాచీన చరిత్ర యభ్యుదయనవియు ప్రాచీన వైభవమును మన కనులకు గోచరింప జేయు శిలా విగ్రహాది స్మారక చిహ్నము లెవర జేయులందున మనదేశమున జేయవలసిన ప్రాచీన చరిత్రను నిర్ధారించుట మీల లేకుండ నియు ఇటీవల పరిశోధకులు శ్రమ చేసి తాత్తకానామల వెలికియుచు జేరింత ఆధారము కలిగిన దనియు ఇట్లు పూర్వచరిత్ర సభివృద్ధి మొందించి జాతీయతను మొనరించుట స్నాతకుల కర్తవ్యమనియు నడిపిరి. అందులకు స్నాతకులవత్తుమన ఎల్లెస్సెన్డ్రీ గ్రామముల గారు మంతనముల నొనరించుచు ముగిసినది. ఆపల మరెవ్వరు ప్రహసనము చాలనీతిబోధకముగ ప్రవర్తించుటనడిపి. తొందు ప్రవర్తనములును గూడ సభ్యుల హాహుధ భరితుల

గావించినది. అందు వరకు ప్రహసనము మిక్కిలిగ ప్రశంసించబడినది. ప్రవర్తకుల లండనును శ్రేష్ఠతముగ పనిచేసి యుండుటచే ఇం దొకరిని ప్రత్యేకముగ నిరూపించుట సాధ్యము గాదు.

అధ్యక్షుల లంఠావ్యసమున విద్యార్థులకు విశేషము ముఖ్యముగ నుండవలెనని మిక్కిలి వక్కాణించిరి. వెనుకటి పి. సి. ఎస్. ఉద్యోగులకు గల ఓపికయు గ్రహణశక్తియు జ్ఞాపకశక్తియు దీక్షయు నిష్పటివారియును లోపముగ మన్న పనిభండితముగ తమ ఆనుభవమువలననే నడువగలచునది. జేత మభివృద్ధి మొందుటకు పరిశ్రమలే ముఖ్యము. పరిశ్రమ లభివృద్ధి మొందిన గాని మనదగ్గరము తొలగదు. వేలకొలది విద్యమును వ్యయపరచి పట్టుములనుబడసి మన యువకుల లేమియును గడింప జాలకున్నారు. అన్ని వృత్తులందును గూడ బససమర్థము మొదలైతదాయములేక విద్యార్థులగు యువకులు దారిద్ర్య మునకు కనులై తమ కుటుంబములను గూడ శ్రమమెట్టవలసి వచ్చుచున్నది. యువకులు గతాను గతముగ ప్రభుత్వోద్యోగముల కొరకును వృత్తుల కొరకును ప్రాకులాడెదరేగాని పరిశ్రమలకు తమ దృష్టిని మరలించకున్నారు. ఈ యుద్యోగములకు గాను బ్రాహ్మణులను బ్రాహ్మణేతరులను నేను కలహములు మొదలైనవి. బ్రాహ్మణులు తమ కేమా హానిచేయుచున్నారని బ్రాహ్మణేతరులు వాదని నిందించుట కారణమేమియును లేదు. జన సంగతి లలో భూస్వాములలో భూనికులలో జమీందారులలో సంస్థానాధిపతులలో వర్తకులలో జేయేల సంపన్నతకవకాశము కలిగించు నన్ని స్థానములలో బ్రాహ్మణేతరులు బ్రాహ్మణులకంటె సహసాంత మధికముగ నున్నారు. బ్రాహ్మణులలో జమీందారులును కోటిశ్వరులు గొప్ప గొప్ప భూస్వాములను గొప్ప వ్యాపారముచేయు వారును మిక్కిలి తక్కువగానున్నారు. అట్టివో అధికసంఖ్యాకులకు బ్రాహ్మణేతర సంపన్నులు ఇతరులకు బ్రాహ్మణేతరులకు వోడ్పడి వారిభివృద్ధి మొందించుట కెవరభ్యంతరము కలిగించిరి. నిజస్థితి యిట్లుండ బ్రాహ్మణుల చేతిలో నెట్టి అధికారములను లేవండ ఉద్యోగముల నివృత్తాను ప్రభుత్వమువారై యుండ సంపన్నులందరును తమవారే యొందుడ నిష్కారణముగ బ్రాహ్మణులను నిందించి మహా మనము వైషమ్యములు మెచ్చుకొని జోషివర్ణనము గలిగించుట సముచితము గాదు. ఇది వరకు ఆంధ్ర దేశమున బ్రాహ్మణులును బ్రాహ్మణేతరులును ఏట్టి పారపాప్యములును లేకుం జే సోదరభావముతో మెలగుచుండి. ఇక మిక్కిలి గూడ నల్ల మెలంగగోరదను. చెన్నపురిలో విశ్వ విద్యాలయ ముండుటచే నీచట నీస్నాతకాతివ్యయ జరుపబడవలసియోస్తుంది. చెన్నపురిలో నీసంఘము శేషరచియు ఆంధ్ర పత్రికను నెలకొల్పి వ్యయప్రయోగములనై లోకమున విజ్ఞానమును జ్యాగింపజేసియు మనకు మహోపకార మొనరించుచున్న కాశీనాథునినాగేశ్వరరావుగారు మన కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. బందరుజాతీయకొలలనాన జాతీయవిధానమున జేతనేవేయుచున్నారు. ఆంధ్రులందరు నీకళాశాల సభివృద్ధి నొందింపగదగవలెను. ఆకళాశాల పరిశ్రామికాభివృద్ధికి పనిచేయుచున్నది. అది అధ్యక్షులు నడిపిరి.

పిమ్మట పురాణం నాగభూషణంపంతులుగారు కొంత వడి ముచ్చటించిరి. ఉన్నవ లక్ష్మీ నారాయణ గారు నడిపిరినీతిని ఆంధ్రదేశమున స్వాధ్యత్యాగము కొరతగా నుండుట సభ్యమే యైనను చాలమంల స్వాధ్యత్యాగ లిపుడు మనకు గోచరించుచున్నారు. ఆంధ్ర జాతీయకళాశాలవారు కా నాగేశ్వరరావుపంతులుగారును నిదర్శనప్రాయముగా నున్నారు. వారి మాగ్గును సనుసరించి మన యువకులు జేతనేవేయగదగవలెను. మరియు అధ్యక్షులు పరిశ్రమావశ్యకతను నిరూపించుట కట్లు నడిపిరి గాని మిమ్మును నిరుత్సాహపరుచుటకు కాదనిరి.

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల కొరకు దీపావళికి చెన్నపురిలో చందాలను కనులుచేసిన వారి కందరిని వందనముల నొనరించుచు కోపల్లివీధిమంతులరావు ఎం. పి. బి. ఎల్. గారును దాక్షుల పట్టాభి సీతారామయ్యగారును వ్రాసిన లేఖలను నాగేశ్వర రావు గారు చదివిరి. పిమ్మట వందేమాతరం ఆంధ్ర మాతకీజే సార్యభామునకు విజయముగా గాక మున్నగు శుభ భావములు చెల్లంగు చుండ రాత్రి 8-30 గంటలకు సభ ముగిసినది.

హిందూ దేశ క్రభుత్వ సంస్కరణములు.

పంజాబు యూరోపియను సంఘము. పంజాబు కానకసభయందలి యువపురు అనధికారపు యూరోపియనుసభ్యులు, మా. జె. కె. రి. ఇ. డబ్లియు. పార్కురు గారు హిందూదేశమునందలి ప్రభుత్వ సంస్కరణములను గూర్చి పలువిధములగు సూచనలజేసిరి. (1) ప్రతినిధుల సంఖ్య సభివృద్ధి జేయవలసినదనియు (2) పాన్లమెంటు అధికారములను విశేషముగ హిందూదేశమున కొనగవలసినదనియు వారు పాన్లమెంటువారిని ప్రాధిమ్యముచెప్పారు. ఇంక వారు సూచించు సంస్కరణములు ఉత్తరరాష్ట్రముల రాజధానులు గజేసి వాటికి గవర్నరుల నియమింపదగును. వాటికి కార్య నిర్వాహక సభ లుండవలయు. అందు భారతీయులు నూటికి 50 వంతుల చొప్పున నియమింపబడవలయును. అది తేవలను సలహాసంఘములకు నుండవలయును. వివిధజాతీయులకు తగిన ప్రాతినిధ్య మొనగబడునట్లు కానకసభల తీర్మానం వలయును. ఉత్తరహిందూ సాసమునందలి రాష్ట్రాభివృద్ధి పునర్విమర్శించ బడవలయును. అందలి వివిధరాష్ట్రముల లేరి డు రాజధానులగు భాగించి వాటికి గవర్నరులను, కార్యనిర్వాహక సభలను నియమింపవలయును. ఒకటి సంయుక్తరాష్ట్రములతో చుట్టుప్రక్కల నుండు చిన్న రాష్ట్రముల గలవుట కలనను ఇంకొకటి పంజాబు సింధు మరి కొన్ని చిన్న రాష్ట్రముల గలవుట వలన న ప్రత్యేక రాజధానులకు విభజింపబడవలయును. ఈ గవర్నరు లింగ్లండుదేశమున చక్రవర్తిగారిచే నియమింపబడవలయును. వారి కార్యనిర్వాహక సంఘములందు నూటికి 50 గుణ భారతీయ నియమి (నియోజకులు కాదు) సభ్యు లుండవలయును. అతీయు సలహా సంఘములుగ నుండవలయును. దొరతనపు టధికారి (గవర్నరునుట) సభాభిప్రాయమును ప్రోసీదేయవచ్చును. అతీచన సభలలో ఈ క్రిందివారికి పరిపూర్ణ ప్రాతినిధ్య మొనరించును. ఛంబరు ఆఫ్ కామర్సు బోర్డు ట్రస్టులు; వివిధవర్తక సంఘములు, విశ్వవిద్యాలయములు, వివిధజాతులు (చిన్నవైనను గూడ); నిమ్న జాతులు మొదలగు జాతుల ప్రతినిధుల ఆశ సరమున్న దొరతనము నా రే నియమింపదగును. రాష్ట్రీయ దొరతనములకు వీలయినంత స్వేచ్ఛ నొనగవలయును. సామ్రాజ్యసంబంధము లగు అంశములలో మాత్రము తమకు వీలయు అధికారములను హిందూదేశ దొరతనమువారు యంచు కొనవలయును. ఆయుధభాసన మత్యంత అకసరము గావున దాని నింతవేగము తొలగింపకూడదని వారి అభిప్రాయము.

తొంద్ర గ్రంథనామావళి:— రాజమహేంద్రవరమునందలి శ్రీ సర్వజన పుస్తకభాండాగారమువారు (The Peoples' Library) ఈ నామావళిని మిక్కిలి సౌమధ్యముతో సిద్ధముచేసినారు. ఇంగులకు వారు తీసికొనిన శ్రద్ధ అప్రతిమానమై యున్నది. గ్రంథభాండాగారమున గల 6000 గ్రంథములను చదువరుల కత్తును కూలమగు వివిధ విభాగముల క్రింద నమూనచేయబడి యున్నవి. నేటిదినక ప్రకటితములయియుండు ఆంధ్ర గ్రంథములే కాక ఆంధ్రవాద్యమునకు పయోగకారకులగు సంస్కృత గ్రంథములును ఆంగ్ల గ్రంథములును ఈ నామావళియందు కానవచ్చుచున్నవి. గ్రంథభాండాగారాధికారులు చేసిన విభాగములు గ్రంథకర్తలను విమర్శకులను వ్యాఖ్యాతలను ప్రకాశకులను కులభరితిని తెలిసికొనుట కనువుగ నున్నవి. ఒక్క ఆంధ్రవాద్యభాగ్యులవిషయమున మాత్రమంత సంపూర్ణ వైశద్యము కానరాతేను. వైషమ్యమునకు వ్యాఖ్యవ్రాసిన బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటరామశాస్త్రిలవారి పేరు ఆభుట్టును కానరావచ్చును. పునర్ముద్రణము చేయు నప్పుడు భాండాగారాధికారులు ఈవిషయమును జ్ఞాపకమును కొందురని నమ్మవలసియున్నది. తక్కువగల విషయములలో నీ నామావళి ఆంధ్ర గ్రంథప్రపంచమునకుండెనగొప్పకొంతమదీర్పుచున్నదనుటకు సందేహములేదు. ప్రజోపయోగాగ్రముగా నీ నామావళి ముద్దులొలుకు రీతిని ప్రకటితముయి యున్నది. తలయువారులకు ౧౨ అణాలకు పంపబడును. ఇట్టి ప్రకటనను తలపెట్టి స్వకార్యసాధనముతోగూడ వాద్యము కార్యసాధనంబును కావించియుండు సర్వజన పుస్తకభాండాగారమువారు ప్రశంసార్హులు.

లా కా లేదీ వర్ధంతి:— ఈ ఉత్సవప్రకటన యీ నెల 26 వ తేదీ సోమవారము మధ్యాహ్నము కి గంటలకు ఎస్. ఐ. ఏ. ఏ మైదానములలో ప్రారంభింపబడును. మైదానమై మనకు అన్ని కళాకాలల విద్యార్థులను దీక్షాస్థులను పంపవచ్చును. ప్రాతివిద్యార్థులపందె మొకటిగావ గలను. గిల్ మక సతిగారు బహుమతులను పంచిపెట్టెదరు. డిశంబరు 7 వ తేదీని జరుపబడుటకు నిశ్చయింపబడిన వర్ధంతి సమయము ఆ నెల 11 వ తేదీని జరుపబడును.

ఆంధ్ర పత్రిక

1917 సం॥ నవంబరు నెల 24-వ తేది

శనివారము

* హిందూదేశము
వాంఛించునదెది?

II

ఈ విషయమై వ్రాసిన ప్రథమవ్యాసమున, హిందూదేశ రాజకీయాభివృద్ధి విషయమై, ఆంగ్ల రాజ్యాంగవేత్తల నేకులు స్వపరిపాలనాశయము గూర్చి సానుభూతి జూపి రని చెలిపియుంటిమి. విక్టోరియా రాణిగారి ప్రకటనమునే, ఎడ్వర్డు చక్రవర్తియు, జార్జ్ చక్రవర్తియు స్థిరీకరించిరి. ప్రకటనములందు గాని, వాగ్దానములందుగాని ఎట్టి లోపమునెంచ విలులేదు. వాటిని అమలులో పెట్టుటకు మాత్రము అధికారవర్గమువారు మొదటినుండియు విముఖులుగనే యుండిరి. హిందూదేశీయుల కోర్కెలు కొనసాగకుండుటకు ప్రథమమున అడ్డుపడినది లిట్టచు ప్రభువని చెప్పవచ్చును. హిందూదేశమున ఆంగ్లేయవిద్య ప్రవేశపెట్ట బడినది మొదలు, నూతనాశయములు పొడగట్ట జొచ్చెను. ఆంగ్లేయులకును భారతీయులకును అన్యత దప్పవేరు విభేదములు పాటించబడగూడదని, చార్టరు చట్టము వెల్లడించెను. కాని ఇండియను సివిల్ సర్వీసు పరీక్ష నిచ్చు సమయమున, భారతీయులకు 19 మొదలు 21 సంవత్సరముల వయస్సు కన్న నెక్కుడు వయస్సుండ గూడదను నియమము తీవ్రవిభేదముల కల్పించెను. ఆంగ్లదేశమున కంత పిన్నవయస్సున భారతీయులు వెడలి పోకుట నిచ్చుట దుస్సాధ్యమైన కార్యము. ఈ సూత్రము హైందవు లున్నతోద్యోగముల బడయకుండుటకు ప్రధానముగ ఆటంకమై పరగెను. లిట్టచు ప్రభువుగారు రహస్యముగ ఆంగ్ల ప్రభుత్వము వారికి వ్రాయుచూ “భారతీయులను నిషేధించెదమా, లేక వారిని మోసగించెదమాయను సమస్యలు మనల నెదుర్కొనినవి. ఈ రెంటిలో కపటయుక్తముగ వర్తనము నవలంబించితిమి. రహస్యముగా వ్రాయుచున్నాను గావున, నిర్భయముగ నీక్రింది విషయములను చెలుపుచున్నాను. ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారును, హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారును తాము చేసిన వాగ్దానములకు వ్యతిరేకముగ బ్రవర్తించి రను నిందారోపణమునకు నింతవరకు తగిన సమాధాన మొసగబడలేదనివారు గానించు చున్నది.” ఈ విషయమై ప్రభువుల సభలో 1869 వ సంవత్సరమున నుపన్యసించుచూ, ఆర్థిలు ద్యూకుగారు “దేశీయులకు ప్రభుత్వోన్నతోద్యోగము లొసగుటలో, మన విధిని నెరవేర్చలేదనియు, మన వాగ్దానములను చెల్లించలేదనియు నే నుడుపుచున్నా” నని స్పష్టముగ బలికిరి.

విక్టోరియా రాణిగారి ప్రకటన మీతరున భంగపరుపబడినది. ఇందుకే ప్రజల సంతృప్తులయి యుండగా లిట్టచు ప్రభువు నిర్బంధ విధానముల నవలంబించ బ్రారంభించెను. ప్రథమమున దేశీయ పత్రికలపై దాడిపెడలి దేశీయ పత్రికాశాసనమును నిర్మించెను. లాంకుమైరు ప్రజలత్పత్తికొరకై

* ప్రథమవ్యాసము ఈ నెల 16 వ తేది పత్రికయందు గనవచ్చును.

వత్సములపై విధించబడుచున్న పన్నుల దీనివై చెను. ఇట్టి కార్యములచే, భారతీయులలో కలవర ముడిపయించెను. స్వాతంత్ర్యము స్వపరిపాలనముల గూర్చి ప్రజలు యోచించుకొనడగిరి. క్షిప్రమే లను సామ్యమున, నిర్బంధావలంబనముచే నూతన రాజకీయవికాసమొకటి ప్రజలలో నుద్భవించెను. అటుపిమ్మట హిందూదేశమున పరిపాలించిన రిప్పను ప్రభువుగారి కాలమున, దేశీయ పత్రికాశాసనము రద్దు గావించబడెను. స్థానికస్వపరిపాలనా విధానము ప్రవేశపెట్టబడెను. స్వపరిపాలనమును దేశమున జొప్పించుటకు ప్రథమప్రయత్నము లారంభమయ్యెను. ఇంతటితో నాగక, యూరపియనులకును భారతీయులకును క్రిమినల్ చట్టము లొక్కతీరున నేయుండునటుల ఇల్ బిల్లుబిల్లు నొకదానిని శాసనముగ జేయ రిషను ప్రభువు ప్రయత్నించగ, న్యాయసమ్యక్తమగు నీశాసనమునకు, ఆంగ్లో హైందవులు తోకద్రొక్కిన త్రాచులవలెలేచి, తీవ్రమగు ఆందోళనము బ్రారంభించిరి. కాని హిందూదేశపై నిట్టి యాదార్యము జూపబూనుటచే భారతీయులు రిషను ప్రభువుపై ప్రేమాతిశయము జూపిరి. అటుపిమ్మట డక్లిను ప్రభువు కాలములో భారతీయులకును ఆంగ్లో హైందవులకును మనఃస్పర్శ లతిశయించెను. భారతీయుల యభివృద్ధిని ఆంగ్లో హైందవులు కొనసాగినీయ రను నమృతము హైందవులలో క్రమముగ నతిశయించెను. ఈ సమయమున ఉదారపురుషుడగు ఆలెను ఆల్టేవియను హ్యూము అను సివిలియను యుద్వోగి, భారతీయులకు కార్యాచరణమార్గముజూపెను. అంతట ప్రజాహితజీవనమును చక్కబరచి, స్వపరిపాలనా ప్రతిష్ఠాపనల నెలకొల్పుటకు దేశీయమహాజనసభ స్థాపించబడెను. దేశీయమహాసభ హిందూదేశమున పార్లమెంటువలె బరిణమిల్లుటకు సభానిర్వాహకు లుద్దేశించిరి. సంయుక్తరాజ్యాంగ సముపేతముగ విధానమును పొందుట వారి యాశయమై యుండెను. లిట్టచు ప్రభువు ప్రారంభించిన నిర్బంధ విధానము కర్జను ప్రభువు కాలమున పరిపక్వదశ జెందెను. రుమ్యా జపాను సంగ్రామమున పోట్ల ఆర్థరు జపానీయుల స్వాధీనమయినదని చెవిని బడినతోడనే, ప్రాచ్యఖండవాసుల ఆత్మగౌరవ ముద్దీపనము గాంచెను. స్వపరిపాలనా ప్రతిష్ఠాపనలు ప్రాచ్యదేశమున పెంపొందనేర వను పురాతన సిద్ధాంతమున కొక్కమారు భంగపాటడవెను. చీనాదేశ మాసమయమున నేనూతనసంచలనముజూపెను. పర్షియా, ఆఫ్ఘనిస్తానములలో గూడ ప్రభుత్వవిధానము నుదారవంతము గావించుటకు ప్రయత్నములు గొనసాగెను. ఈ ప్రబోధము భారతీయులను గూడ మేల్కొల్పెను. ఆ తరుణమున కర్జను ప్రభువు దేశపురోభివృద్ధి గొనసాగ కుండ నడ్డుదగిలెను. విక్టోరియా రాణిగారి ప్రకటనమునకు విపరీతార్థము గల్పించబడెను. ఉన్నత విద్యావ్యాపకమునకు ప్రతిబంధకములు కల్పించబడెను. పంగదేశ విభజనము తో అశాంతి ప్రజ్వరిల్లెను. పంగదేశ విభజనమును రద్దుగావించుటకై ప్రజలు జరిపిన ఆందోళన మంతయు నిరుపయోగమయ్యెను. ప్రజలలో జనించిన ఆశాభంగము నవశక్తిని విజృంభింప జేసెను. స్వల్పకోర్కెలపై ప్రజల యాశలు నిలువలేదు. ప్రజల కోర్కెలను ఫలించజేయ గలుగు తారక మంత్రముకొరకై, వారు పరితపించు చుండిరి. అట్టి తారకమంత్రమును భారతదేశ పితామహుడగు దాదాభాయి నారోజీగారు కలకత్తా దేశీయ మహాసభలో నుపదేశించిరి. “విషయము నంతను నొక్క పదములో నిమగ్నవచ్చును. అదియే స్వపరిపాలనము లేక స్వరాజ్యము. స్వరాజ్యము

నొసగుటకు తరుణ మేలేంచుటయే గాక, అది చిరకాలము క్రిందటనే గతించినది” యని కలకత్తా సభలో నారోజీగారు రుపదేశించిరి. నారోజీగారి యీ క్రింది వాక్యములను నుపన్యాసకములతో భారతీయులు తమ హృదయఫలకమున లిఖింపవచ్చును.

“స్వరాజ్యమే ముఖ్యబోధము. స్వరాజ్యమందే మన ఆశ, బలము, ఔన్నత్యము నిమిడియున్నవి. నేను జీవించు కొలదికాలములో నేమి సంప్రాప్తించునో చెప్పజాలను. కాని నా దేశము నెడలను సోదరుల యెడలను వాత్సల్యము జూపుట కీ క్రింది వాక్యముల జెప్పుచున్నాను. ఐకమత్యము గలిగి యుండుడు. నిరంతర కార్యదీక్ష వహించి స్వపరిపాలనమును సంపాదించుడు. ఇందుచే దార్పద్యము, కాటకము, అంటు జాడ్యము, మొదలగు బాధలచే నశించుచున్న లక్షలాది జనమును మీరు రక్షింపగలుగుదురు. హిందూదేశము మరియొక పరి ప్రపంచమునందలి నాగరిక రాష్ట్రములలో నర్హస్థానము నాక్రమింపగలుగును.”

నారోజీ మహర్షి యుపదేశించిన తారకమంత్రమునే భారతీయ లనుదినము పఠించుచున్నారు. వారి యుపదేశమును కార్యాచరణయందు పెట్టుటకు కృషి సలుపుచున్నారు. భారతీయుల కోర్కెయందు విఠిత మెద్దియు లేదు. విప్లవకరమగు సిద్ధాంతమందు గన్పట్టదు. రాజకీయాందోళనమున క్రమపరిణామమే జెందినది. హిందూయులు ఆందోళనమున క్రొత్తవంత ఎద్దియులేదు. విసెంటుగారియినను, గాంధీ తిలక్కుగార్లయినను ప్రజలలో పరిపక్వముజెందిన యున్న తాశయములనే బహిర్గతము జేయుచున్నారు. ఈ దేశభక్తుల హితము లాలించి, స్వపరిపాలనాసిద్ధికై దేశీయులు నిరంతర పరిశ్రమ గావించ బ్రార్థితులు.

మాంటాగూగారి నాటకము.

యుద్ధము మొదలు పెట్టింది. లోకమంతా స్వేచ్ఛ సంతోత్రం అనే మాటలతో గింగురెత్తింది. అప్పటి నుంచీ హిందూదేశం గూడ, స్వరాజ్య శబ్దంతో మోగిపోతూవున్నది. అధికారులకిది కర్ణకఠోరమయింది. వెంటనే దండనలు, శిక్షలు ఆరంభించాయి. హిందూదేశంలో గడచిడ ఎక్కువవుతుందని, మాంటాగూగారు, భయంలేదు, నేను స్వయంగావచ్చి మీరు చెప్పేసంగతులు వింటాను అని అభయము పంపారు. వెంటనే అంతాసర్దుమడిగింది. మాంటాగూగారు ఎప్పుడొస్తారా అని జనులు ఏమిమిపాని కానిమిషంఎదురుచూస్తున్నారు. మాంటాగూగారు వస్తే హిందూదేశానికి ఏం వరుగుతుందో అని, తెల్లవారు క్రిందు మీదై నారు. హిందూదేశంలో అడుగు పెట్టినయమని జెడిరించారు. వీరి బెడరింపు సాగుతుండేమో అని ప్రజలు భయపడ్డారు. గవర్నరు వచ్చినప్పుడు చేసే పైభవంకంటే, గవర్నరు జనరులకు చేసే సంబరం ఎక్కువ. అట్లాగే సర్వాధికారి అయిన మాంటాగూగారికి ఎంత వైభవం జేస్తారో అని ప్రజలంతా చిత్రంజూతామని కని పెట్టుకున్నారు. ఒకదినం పేపర్లో మాంటాగూగారు దిగారని కనపడ్డది. మేళాలులేవు. బాండులులేవు. ఊరేగింపులేదు. చివరకు ఒక చిన్న రాజాకు మర్యాదజేసేటప్పుడు కాల్చేఫిరంగులు గూడఅప్పుడు కాల్చలేదు. ప్రజలలో వెంటనే అనుమానాలు కలిగాయి. ఇంత రహస్యం ఎందుకోసం? కొందరు మూర్ఖులు, ఆంగ్లో హైందవులు దార్జన్వం చెయ్యకుండా వుండడానికి ఇట్లాజేసారని అన్నారు. ఇంకాకొందరు నవ్వువచ్చేవ్యాఖ్యానలుచేసారు. ఏది ఎట్లావున్నా, యీ

రహస్యం చిదంబర రహస్యం. ఢిల్లీకి మాంటాగూ గారు వెళ్లారు. విచారణ మొదలబెట్టారు. ప్రతి రాయబారమువారు రావటం. అందులో వక ఆయన విజ్ఞాపన మొదటినుంచి చివరదాకా చదవడం. గవర్నరు జనరలుగారు లేచి మీరు చెప్పింది ఆలోచిస్తానని చెప్పడం. అంతటితో వీరింటి ముఖం పట్టడం. రాయబారాలు ఇసుక పాతరలవలె బయలుదేరుతున్నాయి. ప్రతివాళ్లూ తమ యిష్టంవచ్చి నట్టుగా చెప్పడం సాగించారు. వీరు చెప్పేది ఎంతవరకు వీరికి తెలిసిందో, ఎవరు వెనుకకుడి వీరిచేత నాట్యమాడిస్తున్నారో, కొంత చెప్పుకొనుపరీక్ష చేస్తే తెలుస్తుంది. అంతే కాని విచారించే సంఘమువారంతా, పెదవులు కదల్చక పోతే యీ విచారణంతా ఎందుకు? విజ్ఞాపన అన్నీ కట్టకట్టి ఇంగ్లండుకు బంపిస్తే, ఈ ఖర్చు అంతా లేకుండా బాయ్యేదే. రకరకాల కోరికలను కోరుచున్నారు. మొత్తంమీద విశేషం మంది కాంగ్రెసుపక్షంగానే వున్నారు. ఇందులో మహమ్మదీయులుకొందరుతమకన్నీచోట్లసగభాగం కావలెనని అడుగుతున్నారు. సిక్కులకు సభలలో ఆరోపంతు సభ్యులు కావాలట! పంజాబు భూస్వాములు అభివృద్ధి పక్షమే వున్నారు. బంగాళా వారు కాంగ్రెసును మించిపోయారు. మరి కొందరు తెల్లవారికి మనకు రాజీకావలె నంటున్నారు. చెప్పవట్టులోకి వస్తే నాగాని ఇంకాతమామలు కనపడవు.

మాంటాగూగారి నాటకం ఇంతచప్పుగా వుంటుందని ఎవ్వరికీ తెలియదు. ఇట్లా విచారణ జేస్తే ఏం లాభమా అని సందేహంతోస్తుంది. అయినా, అధికారులపనులు, మనబోటి సామాన్యులకు తెలియవు. కాబట్టి, వాటినిగూర్చి వ్రాయకుండా మనము పూరుకంటే వుత్తమం.

కీర్తిశేషులగు కాకొండల సాంబశివరావు గారు. వీరు తూర్పు బంగాళమున గిరిధీయను గ్రామమున నిన్నటిదినమున మధ్యాహ్నము రెండుగంటలన్నరకు, దేహయాత్ర జాలించిరని దెలుపుట కెంతయు విచారమగుచున్నది. వీరు నవవిధాన బ్రాహ్మణాపాసకులుగ నుండి, ఆంధ్రబ్రాహ్మణుండలియందు, భక్తిపారవశ్యమును బ్రవేశపెట్టిరి. బ్రహ్మనంద కేశవచంద్రసేనులన్న వారికి గాథ మగు సభిమానము. కలకత్తాలో నవివిధాన బ్రాహ్మణుండలిలో మతశిక్షబడసి, సిమ్లూ అమెరికా ఖండమునకు బయనమై, అక్కడ మతవిద్య సభ్యునిచిరి. ఆపైని జర్మనీదేశమునకు వెడలి, ఉపనిషత్తుల వఱించి వివిధమత సిద్ధాంతములను వఱిశీలంపవలయు నని, ప్రయత్నము జేసిరి. కాని సంగ్రామము ప్రారంభించుటచే వారు స్వదేశమునకు విచ్చేయవలసినవా రైరి. వీరు అన్ని మతములయందును సత్యము గలదని, వాటిపై సానుభూతిగలిగి యుండెడివారు. ప్రాచీన హైందవసాంప్రదాయములయెడ, సత్యంతగౌరవము జూపెడివారు. హిందవులలోని బహుదేవతారాధములనిరసింపక, బహుదేవతలన్నియు ఏకమహాశక్తియొక్క నానావిధరూపములేయని, వారుపదేశించుచుండెడివారు. ఆంధ్రదేశమందలి బ్రాహ్మణమతమునకు వీరు నూతనోజ్జీవముగలిగించిరి. వీరికి మరణకాలమునకు వయస్సుముప్పది నాలుగు వత్సరములకన్న నెక్కుడుండని ఎంచవచ్చును. తమ జీవితకాలమును భక్త్యుద్బోధమునకు వినియోగించిరి. కలకత్తాలో ఆంధ్రులయందు సంఘీభావమును నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నించిరి. వీరి యకాలమరణమువలన, ఆంధ్రదేశమునకు గొప్పకొరత వాటిల్లినదని చెప్పవచ్చును.

ప్రత్యేకసభలు
రేపటిదినమున దేశమందనేక ప్రదేశములందు కాంగ్రెసు సంస్కరణముల నామోదించుటకై ప్రత్యేకసభలు జరుగనున్నవి. ఈ సభలు ప్రతికూలర ప్రయత్నములకు విఘాతము గలిగించుటకు తోడ్పడ గలవు. మాంటాగూగారు చెన్నపురి కేతెంచుసమయమున చెన్నరాష్ట్రీయ సమావేశము, దేశహితైక బ్రాహ్మణేతర సమావేశము జరుగుట కేర్పాటులు గావించబడుచున్నవి. వీటి మూలమున స్వపరిపాలనాశయమునకు పుట్టి గలుగుట నిశ్చయము. వీటికి దోడు ప్రతికూలవాదులుగూడ సభను గావించెదరని ప్రకటించబడినది. మాంటాగూగారి కేతెంచు సమయమున ఆంధ్రులుగూడ చెన్నపురియందు సమావేశమయి ప్రత్యేకరాష్ట్రనిర్మాణము గూర్చి తమ యభిప్రాయమును దృఢపరచుట భావ్యముగ నుండును. ఆంధ్రప్రముఖులందరును ఆంధ్రమహాజన సభావిజ్ఞాపనమును సమర్పించుట కేతెంచెదరు. ఆ సమయము నవకాశముగ జేసికొని, ఆంధ్రరాష్ట్రము గోరుచు నొక తీర్మానమును మాంటాగూగారికి బంపుట లాభకరముగ నుండును.

గుంటూరు అన్నదానసమాజము
ఈ సమాజమువారి సాంవత్సరిక నివేదికములు మా కార్యశాసనము జేరినవి. 1916-17 సంవత్సరమున రు 1195.4-9 లు వసూలయినవి. రు. 1004-1-5 లు వ్యయమైనవి. నిల్వ రు. 191-8-4 మిగిలి యుండెను. చందాదాల్లు చందాలను సరిగ నిచ్చుటలేదని గానించు చున్నది. అత్యంతోప యుక్తముగ నున్న నీ సమాజము గూర్చి, పేరులు శ్రద్ధవహించుట ధర్మమని నెలుపుచున్నాము. ఈ సంఘాభివృద్ధికై కృషిసలుపుచున్న లక్ష్మరాజు వేంకట నరసింహారావుగారు, కొండ వేంకటప్పయ్యపంతులుగారు, న్యాయశిహనుమంతరావు పంతులుగారు ప్రశంసాస్థులు. ఈ నివేదిక వత్సరమున మామూలు సంతర్పణలు 106 ను ప్రత్యేక సంతర్పణలు 16 ను జరిగినవి. 7478 మంది దిక్కులేనివారి కన్నదానము గావించబడినది. ఈ సంఘము దినదినాభివృద్ధి గాంచుగాక యని గోరుచున్నారము.

“కాంగ్రెసు విధానము”
కాంగ్రెసు విధానసూత్రములను చక్కగ విమర్శించుచు, బంగోలువాస్తవ్యులగు నీలంరాజు చలపతిరావు గారిక పాత్రమును వ్రాసిరి. అందు ఘోషాగారి విధానము విమర్శింప బడినది. సంయుక్తరాజ్యాంగ విధానము సమర్థింపబడి, సేలం విజయరాఘవాచార్యుల వారి వాదదౌర్బల్యము సూచింపబడినది. సాంఘిక ప్రాతినిధ్య విషయము చక్కగ విమర్శింప బడినది. కాంగ్రెసు విధానము గూర్చి సందియముల బోద్దోలుట కీ గ్రంథము మిక్కిలి సహాయకారి యగును.

ఉపన్యాసము:—వైదాపేటలో వెరుమాల్ కోవెల విధిలో తిరువళ్ళికేడి కో ఆపరేటివ్ సంఘ భవనములందు రేచిడినను (25-11-17) ఉదయము 7½ గంటల కొక బహిరంగసభ జరుపబడును. వి. పి. సిహ్నూ గారు భారతీయ బాలయోధులు’ అను విషయమునుగూర్చి ఉపన్యసించెదరు. గౌ. బి. ఎస్. శర్మగారు సభాధిపత్యము వహించెదరు.

కోయంబత్తూరు సంఘము:—ఈనెల 25-వ తేదీ సాయంకాలము 4 గంటలకు రాజధాని కళాశాలలో వైసంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద నొక సాంఘిక సమావేశమని జరుపబడి కోయంబత్తూరుజిల్లా విద్యార్థులలో నీ సంవత్సరము పట్టులను బడసి నవారికి విం దోసగబడును. రావుబహదూరు టి. విజయరాఘవాచారిగారు సభాధిపత్యము వహించెదరు.

వృత్తాంతములు
4 వ గ్రేడు డిప్యూటీకలెక్టరుగ నుండిన జి. వారాయణ రెడ్డిగారి కిదివర కియ్యబడిన 8 మాసముల కలవునకు తోడుగ మతియొక 4 మాసములు నెలవియ్య బడెను.
పారిశ్రామిక పంచాయతీ సభ్యులగు సర్ రాజేంద్ర ముఖర్జీ గారికి గురువారమునాడు లాలాభాయి సమాట్లాసుగారు వనభోజనపు విందు చేసిరి. వివిధజాతుల శ్రీపురుషులనేకులు విందునకుబోయిరి.
కీర్తిశేషులగు కవులొండల సాంబశివరావుగారు:—నిన్న మధ్యాహ్నము 2-30 గంటలకు బంగాళమునందలి గిరిధీలో సాంబశివరావుగారు కీర్తిశేషులైరని భావినీడుగారు మాకు తెలిపిరి. (తంతివార్త.)
హైస్కూలును కళాశాలగా మార్చుటకు యత్నములు:—టిరువాన్కూరులో కొత్తయము, క్వీలనలకు నడుచు నున్న మన్నారు గ్రామములోని హైస్కూలు పోషకులు దానిని 2 వ గ్రేడు కళాశాలగ మార్చవలె నని యత్నించుచున్నారు.
బెజవాడ హోమురాలు సంఘము:—ఈ సంఘమువారి ఏర్పాటు ప్రకారము ఈ నెల 26-వ తేదీ సోమవారమునాడు సాయంకాలము 6 గంటలకు బెజవాడ పురపంచరమున శ్రీయంతి పి. కె. తిలంగుగారు ప్రస్తుత రాజకీయస్థితిని గురించి యుపన్యసించుటకై కార్యదర్శి రామచంద్రరావు గారు మాకు తెలిపిరి. (తంతివార్త.)
తిరువల్లూరుజిల్లా మహాజనసభ:—వైసభకు అభ్యర్థులుగ నెన్నుకొనబడిన కార్యయ్య మొదలియ్యారుగారు అగ్రాస నాధిపత్యము వహించుట కంగీకరించనందున మన్నారుకుడి వాస్తవ్యులగు రావుబహదూరు కె. జి. శ్రీనివాస మొదలియ్యారు గారు సభాభ్యర్థులుగ నెన్నుకొనబడిరి. వైసభ డిశంబరు 8, 9 తేదీలను జరుపబడును.
మాంటాగూగారికి తంతివార్త:—“మీకు స్వాగతము. దేశమున సంత్తి ప్రియైశ్వర్యమునుకలిగించు మాతిన శిశురంధమునకు మార్గదర్శకులు కండు. కాంగ్రెసు లీగు-సంస్కరణముల నెసంగును” అని బెజవాడ హోమురాలు లీగు వారు మాంటాగూగారికి తంతివార్త నంపిరని కార్యదర్శి రామచంద్రరావుగారు మాకు తెలిపిరి. (తంతివార్త.)
ప్రత్యేక విశాఖపట్టణ మండలసభ:—బాంస్టరు స్వామి (రాజమండ్రి) గారి అధ్యక్షతక్రింద ఈ నెల 25 వ తేదీ సాయంకాలమున నీ సభ విశాఖపట్టణమున జరుగును. జయపూరు మహారాజావారి జ్ఞాతి సోదరులగు శ్రీ విక్రమదేవ వర్మగారు రాష్ట్రసంఘాభ్యర్థులుగా నుండురు. చాలమంది ప్రతినిధులు వచ్చుట కేర్పాటులు జరుగుచున్నవి.
మదనపల్లి ధర్మరాత్రిపాఠశాలలు:—వై పాఠశాలలవరూ॥ 590-8-0 లు విరాళములవలన జమయైనవి. కృష్ణాపాఠశాల మందిరము, కుర్చీలు, టెంచీలు, మున్నగు సామానులను పాఠశాల పోషణమునకును రూ॥ 2485-3-0 లు వ్యయమైనవి. మిగత రూ 5105-5-0 లు. చిప్పిలిపాఠశాల మందిరము కట్టబడుచున్నది. దీనికి సుమారు 12 వందల రూపాయలు వ్యయమగునని తెక్క వేయబడినది. కంపల్లిలో పాఠశాలనిమిత్తము గృహము కట్టబడుటకు జాగా దేవులలోనున్నది అని తెలియుచున్నది.
22-వ తేదీని మాంటేగు రాజప్రతినిధిగార లీక్రింద వారికి ప్రత్యేక సందర్శనము నొసగిరి. రాజా నరేంద్రనాథ, మా॥ రామచరణదాసు, మా॥ భక్తిసోహన్ లాలు, రాయబహదూరు మోహనలాలు, దివాను కృష్ణకొర్రు, పంజాబు హిందూ సభ (ప్రతినిధులు) మా॥ సర్ బిహ్రామ్ భాన్స్లా, సర్ గురు భక్తిసింగుసిద్ధి మా॥ సర్దార్ నందరసింగు, సర్దార్ తోగేంద్రసింగు, సర్దారుగజ్జాముసింగు (ముఖ్యభాషల దివాను ప్రతినిధులు) మా॥ మయాను ఘాట్టి మా॥ సేన, దాక్టరు గోకులచంద్ అర్రాంగు, మా॥ చులాల, గులాముచమ్మారుమే పంజాబు రాష్ట్రీయ సభ (ప్రతినిధులు) గారలు.

విరోధామహాసంగ్రామము

(రైతుల విజయము)

ఇంగ్లండు

మాంటేగుగారి పునరాగమనము

లండను, నవంబరు 21:—ప్రజల మండింపున బోనగా గారిట్లు చెప్పిరి. ప్రజల మానాంతరములగా మాంటేగు గారు హిందూదేశమునుండి వరలి వచ్చి రని నేను ప్రస్తుతము చెప్పజాలను.

లండను, నవంబరు 22:—యూనియన్లు ఆలెనుగారు ఉత్తర ఆర్యాగ సభ్యులగు మరల నేక గ్రేడును నెన్నుకొన లేదు.

ఆంగ్లేయుల యుద్ధవిరోధాలనము

కర్నూలు హాపుసుగారి ప్రకటన.

లండను నవంబరు 21:—

లండనునగరమునకు విచ్చేసిన ఆమెరికా రాయబారులు తమ కృత్యముల నిర్వర్తించిరి. ఈ సందర్భమున రూటరు ప్రతినిధి కర్నూలు హాపుసుగారితోడ ముచ్చటించెను. యుద్ధము నడుపుటకు నామోదమును నెలకొల్పబడిన రాజ్యాంగయంత్రము హాపుసుగారి నాశ్చర్యపరచెను. ప్రజాస్వామ్యమెంత సామర్థ్యముతోడ పరిపాలనాకార్యములను నిర్వహింపగలదో ఆంగ్లేయులవలన లోకమునకు స్థిరమగు సుదాహరణము లభ్యపడెనని హాపుసుగారు వచించెను.

ఆంగ్లేయుల కాపుదారి నొక

టూర్నిడో చేయబడట.

లండను, నవంబరు 22:—గత ఆదివారమున ఆంగ్లేయుల కాపుదారి వడయొకటి టూర్నిడో చేయబడినది. నలుగురు డాక్టరులను రెండు నావికులను చంపబడినది నాకాదభాషకంటె ప్రకటించిరి.

వాణిజ్యవిషయక పరిశోధక శాఖ.

కమిషనర్ల యేర్పాటు.

లండను, నవంబరు 21:—వాణిజ్యవిషయక పరిశోధక శాఖాకార్యములను గూర్చి వర్తకసంఘమువారికి సలహానొసగ నేమింపబడిన కమిటీవారి నివేదిక యిట్లు వివరించుచున్నది. మాంట్రేలు (ట్రాంట్), వినిస్టెల్ కొక్కొక్కరు చొప్పున కేనడాను మువ్వరును మెల్బోర్న్ సిటీకి కొక్కొక్కరు చొప్పున ఆస్ట్రేలియా కిరువురు (కేపుటవును జాన్సన్ బర్గలలో) దక్షిణ ఆఫ్రికా కిరువురు కలకత్తా, బొంబయి (నగరములలో) హిందూదేశమున కిరువురు, (వెల్లింగ్టన్ ను) న్యూజిలండున కొక్కొక్కరు, (సింగపూరు న) పైయిటు సెటిల్మెంటున కొక్కొక్కరు, (ట్రీనిడాడ్ న) వెస్టిండీసులకు కొక్కొక్కరు కమిషనరుల నేర్పరప నిశ్చయింపబడినది. ఆగత్యములబట్టి మున్నగు మరొకొందరు కమిషనరుల నేర్పరపబడును. (అధినివేశముల రాయలు కమిషనరువారినైన నూచనములతో కమిటీవారి యేర్పాట్ల కీర్తి వించుచున్నది.)

నియోజక సంస్కరణ చట్టము.

లండను, నవంబరు 22:—ప్రజలమండింపున నియోజకసంస్కరణ చట్టమునందు తగిన ప్రాతినిధ్య మొనగబడునట్లుక సంస్కరణ ముపపాదించబడగా నది పరాజయ మొందెను. పిగ్మట నిర్దేశిత సెక్టార్లకి యభిప్రాయము చొప్పున గోరబడగా నది యనుమతించబడినది.

ఫ్రాన్సు

ఆంగ్లేయులు మరల ముట్టడించుట.

లండను నవంబరు 22:—జర్మనీవారి యాధ్యక్షుల వాయవ్య యిట్లు వివరించుచున్నది. ఆంగ్లేయులు నిన్ను తిడినమున మరల బలమగు నేనలతో కేంద్రము వైర్తవిభాగమున ముట్టడించినది. యుద్ధము సాగుచున్నది.

కర్నూలు హాపుసుగారు.

కేసు, నవంబరు 22:—రాయబారివర్గముతోడ హాపుసు గారితో విచ్చేసిరి.

కేంద్రబాయిమిదికి బోవుట.

లండను, నవంబరు 22:—రైతుగారి విశేషము దొక ఉత్తరువైనదికాదేకాని సందర్భంప నతడిట్లు చెప్పెను. కేంద్రబాయిమిదికి బోవుట మనమైనది 10 మైళ్ల వెడల్పు గల రంగమున 6½ మైళ్లు విడిచి బోయిరి.

ఇరువది నాలుగు గంటలలో నింత వేగమున విడిచిబోవుట గ్రంథము చేయదగియున్నది. ఈ ప్రస్తుత యుద్ధమున మామూలు సముద్ర యుద్ధమొకరించి గాంచినంత యభివృద్ధి నిచ్చుట విశేషమున సమకూడెను.

ఈ ప్రస్తుత యుద్ధవిధిమే కేంద్రబాయి యుద్ధము. మొదటియుద్ధమున జర్మనులు మమ్ము చాల కఠినముగ నెవరించుచు న్నారు. అతిభయము మేము పట్టుకొనకలసింది. దాని మానాధీనమునం గుంచుకొన టందుటకును శత్రు దళముల నిర్మూలన మామిది కేంద్రించినది. కేంద్రబాయివద్ద మాకు గలిగిన వైనిక నష్టములు మనము పట్టుకొనిన శత్రువైనికులకంటె చాల తక్కువగనున్నవని ఇంతవరకు తెలియవచ్చిన సమాచారము నలన విడిచివేయుచున్నది. మే మిప్పుడు జర్మను సందర్శకపంతుల ధేదించుకొని ఆవలకు బోతిమి.

లండను, నవంబరు 21:—ఎచ్చట జూచిన మార్గము హాయిగుగారి విజయమే చచ్చితమగుచున్నది. యుద్ధతంత్రపు టవకాశములు వివిధ ముచ్చటించబడుచున్నది. హిందెన బర్గగారి రక్షణ తంత్రమునకు తగిన ప్రతిక్రియ జరిగిన దని యెల్లరును సంతృప్తులగుచున్నారు. ఒక్కసారిగా పశ్చిమరంగవ్యవస్థయందు సంపూర్ణ మగు మార్పు కలిగినది. వైనికుల వైర్యమును నేకోళ్ల గొనియాడుచున్నారు. క్రొత్త తంత్రమును నెలకొల్పి తద్వార్యమును వహించినందులకు మార్పు హాయిగుగారు ముతించబడుచున్నారు. జనరలు జింగు సేనానియు, వారియద్యోగిగర్వము యొక్కయు సమరకార్య నిర్వాహకవైపుణి ప్రస్తుతించబడుచున్నది. వందలకొలది టాంకు బండ్లు శత్రువులవై బోయిన వని యనుకొను చున్నారు. ఇన్ని బండ్లను గుమి గూర్చి యుండ శత్రువుల కేమాత్రము తెలియకుండ నుండుట మిగుల నాశ్చర్యకరము. ఇంతియకాక నీరుద్ధ పరికరసమాహము సమరగమనమున విప్లవమును గల గతేయ గల వని భ్రువ మైనది. ఇది వరకు ఫిరంగుల గాలిచుండ వైరులు తమ్ము తేరలేకుండ జర్మనీయుల రక్షణ కార్యములయందు చరించుట కలదు. కాని టాంకుబండ్ల విజయమును బట్టి సమరమున నూతనదశ ప్రారంభమైనది. అధున జర్మనీయులు పశ్చిమరంగమునకు క్రొత్తసేనల గొని రావలసియుండును. విజయమువలన ఇట్టి రంగవ్యవస్థ మార్పుకొందును. జర్మనీయుల రాకపోకమార్గము లకు కడు ప్రాధాన్యమైన కేంద్ర జంక్షనువై వైనికగిన్నిగోళములను ప్రయోగింపవచ్చును. విజయపర్యవసానములలో నిది యొకటి కడు ప్రాముఖ్యము.

గంటలు ప్రాగుట.

విజయగౌరవసూచకముగ గంటలు ప్రాగింప లార్డు మేసురు, లండను విషయ అనుజ్ఞనొసగిరి.

యుద్ధ విశేషములు.

ప్రధాన స్థానములనుండి ఫిలిప్పైకిట్లు గారిట్లు తెలియజేసిరి. వర్ష మొక్కటి శ్రమ నొసగుచున్నది. గత మంగళవారము మొదలు వంధవృద్ధి గురియుచున్నది. ఆయనను విమానములు తమ కార్యముల మానుటలేదు. యుద్ధరంగమున శత్రు విమానము లింతవరకు గానరాలేదు. జర్మనీయుల తాలూకా 5 డివిజనుల సేనను భగ్న మొనర్చితిమని తెలియజెప్పెను. వీనికొక డివిజను యటలీవలన రుష్యరంగము ననుండి వచ్చి. మార్గోగియింగు, బాస్టిల్స్యునుగు గ్రామములు ఫిరంగులాదిగాగల వానిని మాయాశ్వికదళములు పట్టుచు, పదాతులు వచ్చినంతకా వానిని గాయమండెను. కొన్ని స్థలములయందు టాంకు బండ్లు ఫిరంగుల వైనికులను ఫిరంగుల చుట్టును వెడదలించి ఫిరంగులను తీసి బట్టుచుండెడివి. మేము శత్రుభూములయందు కడు దవ్వనకు చొప్పుకొంటిమి. మారాక యిచటి పాగుల కాకస్మికమయ్యెను. పాగులను విడుదల చేయించితిమి.

జింగ్లముల పట్టములు.

చుట్టడి జరుగునట్లెన్నుకొని తెలియదు. ఇంత రహస్యముగ ముట్టడియెత్తెమున వేగించుచో గానరావచ్చుది. విశేషముల వైర్యపంతులయందు గ్రంథులనుండిగొని వారలలో నెవరి కీవిషయము తెలియదు. ఇట్టిముట్టడి జరుగునని వైరులు కలవైన దలంపరైరి. పగలంతయు సరణ్యములలో దాగి రాత్రులయందు మెలమెల్లగ టాంకుబండ్లు యుద్ధభూమిని జొచ్చుచుండెను. జర్మనీయులకు తెలియదు. పొగమంచులో నుండి టాంకుబండ్లు వెలువడగ నె జర్మను వైనికులు నిర్మాతృ పోయి రక్షణ స్థానములయందు దాగిజొచ్చి తుదకు మారువశమైరి. టాంకులవెనుక నుత్సాహపూరితులై వేలకొలది ఆంగ్ల పదాతులు నడువ హిందెనబర్డు పంక్తివై వేలకొలది యగ్నిగోళములు గురింపబడినవి. కాని శత్రువు లాకయగ్నిగోళమైన మాపంతులవై వేయరైరి. వీరులు ఫిరంగిదళములయందు లోపముగలిగి యుండెదని యొకత్రుటిలోన స్పష్టమయ్యెను. ఒక్కవైనికుడైన నష్టమొందక రాయలు పూజలయందు దిళము తన గమ్యస్థానమును చేరెను. ఇతరదళములు స్వల్పమగు నష్టము పొందెను. ఆశ్వికదళములపరాక్రమము పెరిగిపోయి ఫిలిప్పైగా రిట్లు తంత్రవార్త నడిచి. హిందెన బర్డు పంక్తిని భేదించితిమను నుత్సాహముల పురికొల్పి, నేల సుక్రమముగ నుండుటవలన దళములకు సమరీత్యా హామినుమడించెను. హిందెనబర్డుపంక్తిని దాటి శత్రువుల ప్రదేశమున నారుమైట్లు చొచ్చుకొనిన యిట్టి యాశ్వికదళమును యుద్ధము నిదివరకు జూచియుండలేదు. హిందెనబర్డు పంక్తి నిదివరలో 24 గంటల పూర్వమున పదాతి దళమునకు మార్గదర్శి యైన యాశ్వికదళము దాటియుండెను గాని నీ యాశ్వికదళము రెండవది కేంద్రబాయి సమభూములచుట్టున నుండిన మెట్లలు లోయలయందు పదాతులును ఆశ్వికులును శత్రువులతో మధ్యాహ్నమున నుండిము బోరుచుండెను. జర్మనీవారి వెనుకభాగము కావలిగిట్లు (గలసి) జర్మనీయుల ఫిరంగిదళముల నెదిరించినవి. ఇల్లముగ నున్న యొక ప్రదేశమున మరుగుగనున్న రెండు ఫిరంగిదళముల నొక యాశ్వికవైస్య మెదిర్చి యచటి వైనికుల ఖండించినవి. టాంకుబండ్లకంటె ఆశ్వికుల చరిత్రయే విస్తారముగ ప్రశంసించబడుచున్నది. టాంకుబండ్లును పదాతులును శత్రువుల నెదిరింప బోయినపుడు సర్వసేనాని యా సేనల నడిపెను.

ఫ్రాన్సు బ్రిటను నభినందించుట.

లండను, నవంబరు 22:—వారాసంఘమువారిట్లు తెలియజేయుచున్నారు. ఫ్రాన్సు పేలస్తీసులందు బ్రిటిషువారు బడసిన మహావిజయములకు తమ సంతోషమును తెలుపుచు పాయింకేరుగారు జార్జి చక్రవర్తిగారి నభినందించిరి.

పరాసువారి పురోగమనము.

లండను, నవంబరు 22:—జర్మను అధికార లిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. క్రెయోనెయి అబాకులమధ్య నుండు రింగమున నేటిసాయంకాలము పరాసువారు ముందున కరుగుటకు బలవత్తర ప్రయత్నముల మొనరించిరి.

బొలోమున్నగు దేశద్రోహులు.

దొరతనమువారి చర్య.

లండను నవంబరు 20:—బొలోమున్నగు దేశద్రోహుల చర్యలవలన కలిగిన పర్యవసానములకు, తివ్విద్యమయమై ఫ్రాన్సు ఆమెరికా దేశములయందు దొనర్పబడిన కట్టుదిట్టములను బట్టి ఇంగ్లాండున గూడ నానిషయమై యెట్టి యత్నములైన నొనర్పబడెనా యని ప్రజాసభయందు ఫిబరుగారలప్రశ్నించిరి.

ఆంగ్లేయులకు వ్యతిరేకముగ జర్మనీయులు ఇట్టి యందు బోధనలు జరుపుచుండిరి గాన జర్మనీయుల కపటమును వెలువరించి నిజస్థితిని ప్రజలకు నివేదంప కట్టుదిట్టము లొనర్పబడెనాయని వెనుపాదరుగారు ప్రశ్నింప “బొలో”ని బోసరులాగా రిరువురకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

భయంకరముగు అన్యోన్యఫిరంగియుద్ధము.

లండను, నవంబరు 23:—నిన్న రాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి. చెమినుడే డేమునకు త్తరమున ఎమునీ లేమును ట్టిలకును చాంపగ్నినికని మధ్య భయంకరముగు అన్యోన్య ఫిరంగియుద్ధములు జరిగినవి. మ్యూజువని టుడిభాగమున ఛే బ్రిటిసునకు త్తరమున నుండు ముఖ్యప్రదేశమునందు భయంకరముగు ఫిరంగియుద్ధము జరిగెను.

అంగ నైవేద్యములు మాండునకు బోవుచుండుట

గ్రామములు, శత్రువైదికులు పట్టుకొనుట

అంశము, నవంబరు 22:—ప్రభాస స్థానముల నుండి
 వైదికులు విశేషము చేయు తంత్రమునకు సంప్రదించుట:—
 మా కనుగొనుచు విజయము కలుగుచున్నది. బంధించబడిన
 వైదికులను సంప్రదించి వేలము సమాపించుచున్నది. విశా
 లుగను ప్రదేశములు మాతనగు గ్రామములు మావశముగ
 చున్నవి. వాతావరణస్థితి ప్రతిబలముగ నున్నది. దృష్టముగ
 నుండు జనములను యాంతుల చేత విమానములకు దృష్టి
 యాంతున్నది. అయినను మావైమానికులు నేల కలిసవింప
 మన నుండును గూడ శత్రు భూములలోనికి కడు దవ్యవహ
 చించుకొనుచుండిరి. ఇటీవల కేంటింగు గ్రామము పట్టుకొ
 నది. మా వైద్యము లిప్పుడు బోకొచ్చి, మానగ్గు శరీరముల
 నున్నవి. దానిని ప్రత్యేకమున యధ్యక్షుడు జరుగుచుండ రూమి
 నోయియున్న నమచు వైదుర్య విశేషముగ ప్రతిబలముల సేవ
 పులేదు. ఈకొలదియున్నను డైవెట్, కడు తొందరతో వై
 ద్యముల బంపిరి. వైద్యముల చాలకనగ తొలగగొట్టబడినది
 కేంటియింటియున్న మాన్సిగ్గున కావశ్యమునను శత్రువుల
 కక్షాపంక్తియందు జొచ్చుకొని వ ర్త మా న మ న
 సారంగముతో గూడ హిందూవర్తపంక్తి శాక్రమించియు
 న్నాము. శత్రువు లీవశేషమున బలముగ ప్రతిబలముల సేవ
 చేసిరి. మాస్థానముకొట్టియు నవ్వచుగాలేదు. మానవ్యముల
 త్వష్టులై యున్నవి. వైద్యముల త్వష్టులైనాచుతో మాతన
 స్థానములయందు గ్రుచ్చుచు చున్నవి. ఈ ప్రత్యేకము నంత
 గాగ్రములను, పోలములను వైదుర్య భంగము సేవగొన్నది.

హిందూను సేనాని కల్పించినములు.

పల్లెచురంగమున నిటీవలి యువస్కందనమున సేనాని
 కలిగిన విజయమున కారణి నభిసంధించ ప్రజాసభయందు
 కనెడిపోయెననియు గూడించిరి.

అట్టి తంత్రవాదము మంత్రవాదము మంత్రములతో
 కట్టి పండితులను లేదనియును, యధ్యక్షుల తంత్రమును బన్నిన
 హిందూగారు గాని తంత్రమును నిర్వహించిన జనరలు పింగు
 గారుగాని మన కృతజ్ఞులను సందేహించు దని తాము తలప
 పుని బోనరు లా గారు చెప్పిరి.

గ్రామమును మరల బట్టుట.

పట్టిన స్థానముల నాంగ్లేయులు బలమొందించుకొను చుండుట.
 అంశము, నవంబరు 22:—గర్ దగ్గును హిందూగారు
 కట్టు ప్రకటించు చున్నార:—దక్షిణరంగమున విశాలమగు
 ప్రదేశమును బలపరుచుకొనుటలో దీని మంత్రముయ్యెను. పాం
 టెనువాటబడియన తప్ప తక్కిన స్థానములయందు దన్నిటియం
 తును నీతిగనె సే స్థానములు బలపరుప బడినవి. ప్రతిబలముల
 సేవగొన్న వైదికులను వైదికులను బడిన స్థానములు బట్టినది
 ఇటీవలి యధ్యక్షుల బంధు మున్నగు బ్రాహ్మణాదులకు మతి
 లాభముగ వేసికొని కొనియాడగొ నున్నది. వైద్యపురోగ
 మన ప్రారంభము మొదలుపెట్టబడిన రోడ్డు, ఇనుపదారులు.
 చాలవరకు పయోగించినవి. వీని మూలమున సన్నాహములు విజ
 యప్రదముగ నుండుటయే గాక సమయమున శత్రువుల నోడిం
 చుట నులభ్యమయ్యెను. ఉత్తరరంగమున పేషెవడిలు పరిసర
 మున స్థిరంగులు తీవ్రముగ గాల్చబడినవి. పదాధిపత్య యధ్య
 ములు జరుగలేదు.

వైమానికుల సహాయము

గత మంగళవారమున వైమానికదళములు శత్రువుల
 ముట్టడించెను. ముట్టడించినందు లిప్పుడు తెలియవచ్చెను. విశ్వా
 ములను బట్టిచూడ ముట్టడి విజయముల మని తెలుచున్నది.
 బుధవారమున మంగళవారమునకంటె వాతావరణస్థితి హేతుగ
 నుండెను. శత్రువులపంక్తులలోనికి మావిమానములు చొచ్చు
 కొని గుట్టుచుట్టుల నారగినవి. పదాధిపత్యములతో జరిగిన
 యుద్ధం నీ విమానములు యత్నించెను.

జర్మనీయుల వాయువాహనము.

అంశము, నవంబరు 18:—జర్మనీయుల వాయువాహనము
 యిట్లు వివరించుచున్నది. —హిందూ బంధువులను అంగ్లేయు
 లు కేంద్రము చేట్టిననువోక నున్ను తీవ్రముగ దాకిరి. యధ్య
 భూమియందు చుండిన మాన్సిగ్గునింగు గ్రామస్థులు మున్నగు
 గ్రామముల నాంగ్లేయులు పట్టుకొనిరి. మా సహాయ సేవకు వచ్చి
 వెనుక భాగములయందు నిలువబడినవి. ఫౌంటెను లెనుక్రో
 ల్స్ లు లెన్స్ లులకు సమయ నాంగ్లేయులు మా ముందుపంక్తి
 కాక్రమించిరే గాని దానిని దాటి యావలకు రాలేదు. ఇటలి
 రంగమున వ్యవస్థ మార్పు జేయలేదు.

జర్మనీయుల ప్రతిముట్టములు నష్టములు.

అంశము, నవంబరు 21:—పరామహిట్లు ప్రకటించిరి:—
 జర్మనీయుల దక్షిణమున నుండు మాస్థానములపై జర్మనీ
 యులు ప్రతిముట్టముల సెవగొనిరిగాని మాస్థానములము వారిని
 తోడుచుకొని యధ్యక్షులను నష్టముల కలిగించెను. వైదుర్య గాం
 గు వందలకుంది నిన్నును బంధించబడిరి.

రుష్యా

మాన్సిగ్గుమాన్సిగ్గులు; అక్కిసిటి.
 అంశము, నవంబరు 21:—రైటరుగారి పెన్సిల్ గ్రామ
 విశేషము 21-న తేదీని తంత్ర మంత్రము, నిట్లుదూరించుచు
 న్నాము. —మాన్సిగ్గుమాన్సిగ్గుల కమిషనరు, సంతక దళాధిపతి
 తోడను, దళములతోడను, బ్యాంకును వాయిదయింప
 రావచ్చి ధనాగారమునకు బోయి కోటి రు దెలుల
 నిచ్చుని యడిగెను. బ్యాంకు అధికారులు పురస్కారము ప్రతి
 నిధులతోడను, కర్మకంఠు ప్రతినిధులతోడను ఆలోచనలకేసి
 వీకగ్రీకుముగ కమిషనరుగారి యుత్తరువు నిరాకరింప తీర్మా
 నించిరి. పిమ్మట సంతకదళాధికారి తన వైద్యముల దీసికొని
 జోయి మాన్సిగ్గుమాన్సిగ్గు ప్రతినిధి సంఘమువారిని సందర్శించిరి
 తమయుత్తరువు బ్యాంకుగ నుండలేదని వారు తీర్మానించిరి.
 అంత పైనికాధికారి బ్యాంకు ఉన్నాగియుల క్షమాదణమును
 నోచెను.

అంశము, నవంబరు 22:—జనరలు బ్రాసిలాపు గారిని
 మాన్సిగ్గునగరమున దోకమోటారుబండి క్రింద పడవ్రోసెను.
 అతనికాలు దిరిగిపోయెను.

ఎరువు తెలుపుచున్నట్లుగల సంతకదళములు కలహిం
 చుకొని ఇంతాదు సమావేశమున వారంభించబడెను. రెయిల్వే
 కట్ట కరకబడినది.

రుష్యా యందలి సంధి ఉద్యమము.

అంశము, నవంబరు 21:—రుష్యా అధికారు లిట్లు ప్రక
 టించుచున్నారు. యావద్ద రష్యావైక కాల్మక్ ప్రతినిధి సభ
 వారు ప్రజాప్రతినిధి సంఘమువారి కధికారము లూని వెంట
 నే యధ్యక్షాతు లన్నిటితో సంధి గావించబడినదని యుత్త
 రువు వొసగిరి. జేకమునందలి అన్ని మండలములలోను సంఘ
 మువారి యధికారము దృఢముగ పాదుకొల్పబడిన పిమ్మట
 నీ సంధి గావించుకొన శక్తమింపబడును. ఈ సంజేతముయొక్క
 రద్దు తీర్మానములు రష్యా యందున్న వివిధ నిత్రమండలి ప్రతి
 నిధుల కంపబడినవి. ఈలోపున సంధిరాయబారములు జరుపు
 నిమిత్తము శత్రువులతో తాత్కాలికసంధిని ప్రకటించవల
 సినదని సర్వసేనాని కుత్తరు పంపబడినది. మరియు
 సంధిరాయబారముల నిరంతరము తంత్రములమున సంఘము
 వారికి దెలుపుచుండవలయు ననియు, సంఘమువారంగీకరిం
 చిన పిమ్మటనే “ప్రెసిడెంట్ ఆఫ్” మీద సంతకము చేయవలసి
 యుండుననియు వారలకి తెలిపిరి. సంఘాధ్యక్షుడగు వెనిసు
 గారును, విజేతమంత్రి బ్రాట్స్కిగారును మరి ముగ్గురును వై
 యాభావత్రమమీద సంతకములను జేసిరి.

సర్వసేనాని తొలగింపబడుట.

అంశము, నవంబరు 22:—రుష్యా అధికారు లిట్లు ప్రక
 టించుచున్నారు:—జనరలు మఖోనినుగారు తాత్కాలిక
 గుంధిని ప్రచురింప నిరాకరించినందున రష్యా ప్రజాప్రతినిధి
 ప్రభుత్వమువారి ప్రజాప్రతినిధి సంఘమువారు అతనిని
 శర్వ సేనాని పదవినుండి తొలగించి అతని స్థానమున జనరలు
 క్రెవెంకోగారిని నియమించిరి.

విప్లవమున ప్రతికారముగ నడచుకొనిన పైనికాధికా
 రిని పట్టుకొనవలసినదని ప్రజాప్రతినిధి సంఘమువారు పైనికుల
 హెచ్చరించిరి. “లింబి పద్ధతి” (నిచారణతేమండ మర
 జితులుగాని మరి తో కలిగియుగాని విధించు పద్ధతి) ని
 అపిక్షయవలసినదనియు, అది విప్లవ పైనిక గౌరవమునకు తగి
 యుండలేదనియు వారు హెచ్చరించిరి. శత్రువులతో సంధి
 రాయబారముల నడపు నిమిత్తము వెంటనే రాయబారుల
 నెన్నుకొనవలసినదని సంఘమువారు పైనికుల నోచిరి.

రసాయనిక యంత్రాలయములు కాలిపోవుట.

అంశము, నవంబరు 22:—గ్రేషియన్ నుండిన విశాల
 మగు జర్మనీయుల రసాయనిక, యంత్రాలయములు కాలిపో
 యినవనియు, అనేకులు చనిపోయి చాల నష్టము కలిగినవనియు
 బ్యాంకుయందు తెలియవచ్చెను.

ఇటలీ

ఇటాలియనులు శత్రువును తరుముట.

అంశము, నవంబరు 22:—ఇటలీ అధికారు లిట్లు ప్రక
 టించున్నారు:—ప్రేటూవడేవీలకు మధ్య సేమూరినో,
 మాంటివెర్మి కా, మాంటి బూంటికోలవద్ద శత్రువులను వెను
 కకు తరుచుకొట్టితిమి. మాంటి ఫౌంట నాలవద్ద శత్రులు కొంత
 ముండున కరిగిరి. పీడి మాగో పేరభూమిని తేలికామా రెట్టాడి
 ఆవంతవద్ద నిలిగిన గొప్ప యుద్ధమున మేము శత్రుమాకుల
 నెనుకకు తరిమితిమి.

యువస్థితి.

అంశము, నవంబరు 22:—ఇటలీ రంగమునం దింకను
 అభివృద్ధి నొందవలయుటకు జర్మనీలో గలిగిన ఆందోళనాచార
 తల భండించుచు మేజరువెన్స్ గుగారు ఒక వ్యాసమును ప్రక
 టించిరి. బ్రిటిషువారి నిరంతర పరిశ్రమలను దీర్చివేసి వారి పత్రి
 కావిమర్శనములు రాజకీయాంశముల తొరతపుట బద్ధికారుల
 దారభావమును, అందువలన బ్రిటిషువామర్శనమున విశ్వాస
 ముండుటయు ఇంగ్లండు కలనదేశములందు వా చలించియ
 పద్ధతులును మాత్రమే కారణములని చెప్పిరి. “దానిచూచి మన
 ము కొంత నేర్చుకొనవచ్చు” ననుచు జెనరలు శత్రువుల
 చేతులపడిన పడవచ్చు నని పలికెను.

ఇటలీ వారిస్థితి వృద్ధి నొందుట.

అంశము, నవంబరు 22:—రైటరుగారి ప్రతినిధి యొకడు
 ఇటలీని గురించి ఉత్తరువుపైకాధికారిని సందర్శింప నత డిట్లు
 చెప్పెను. —ఇటలీవారి యావద్ద గడచినవనియు చెప్పును మర
 డీతముగ నుండగల దనియు చెప్పుట కింక శత్రువులము గా
 వున్నను వారి స్థితి చాల సంతృప్తికరముగ నున్న దని చెప్ప
 దగును. జర్మనులు రష్యారంగమునుండి విశేషముగ వైరుల
 దీసికొని వచ్చి రనుమాట నతకు స్థిరపరచెను. అయిన బ్రిటి
 షు రంగమునుండి ఒక్క జర్మను దళమైన ఇటలీకి బోతే
 ద ని గూడ చెప్పెను. ర ణ రం గ ము న
 జర్మను దళములలో ననేకము పలుతావులనుండి యీ ప్రము
 ముఖ్యప్రదేశమునకు పోవుట మాత్రము వాస్తవము. ప్రతినిధి
 మును యధ్యక్షులను విశేషముగ గలిగింప గలుగు స్థితి
 యాన్నుచున్నవని మాత్రము నమ్మకముతో మనము చెప్ప
 గలము. ప్రస్తుతము ఇటలీవారు క్రొత్తవ్యయలందు దృఢముగ
 నిలిచిరి. వారచటి కనేకక్రొత్తములను సరఫరాలగు గొని
 వచ్చిరి. ఇందువలన నింక శత్రువు లాదశముల భేదించుకొని
 మీడికివత్తురను భయమును అవకాశమును తొలగిపోయినది.
 మరియు శ్రాంతి బ్రిటిషుదళములు ఇంతలోనే యుద్ధరంగ
 మును చేరగలవు.

జర్మనీ

శత్రువుల యంత్రాములు.

అంశము, నవంబరు 22:—శత్రువుల జలాంతగ్రాములు
 మరల సమరకార్యములందు దిగవచ్చును. గతవారమున
 నొక్క కాక మాత్రమే నష్టమైయుండుట కేవల మాకస్మిక
 ముగాని యూబోట్ల యలజడి తగ్గిపోవునని యూహించుట
 కాకారము గానరాకున్నదని నా కాదబోన్న తోవోగి యొకడు
 రైటరు వార్తా స్థానమునకు తెలియపరచెను.

గ్రీసు, ఏజోర్పులు ప్రమాదప్రదేశమున చేర్పబడుట.

అయ్యుపెన్డాము, నవంబరు 22: — మిత్రమండలి వా
 రిదివరలో తెరవబడియుండిన గ్రీసు కాలవరకు బంధించి, ఏకో
 ర్పును తమ నాకాస్థాన మొనర్చుకొని తలకులకు ఆహార
 పదార్థముల జేరకుండ జేయుటచే సముపైయైయు చరింపగల
 ప్రదేశము వ్యాప్తమొనరింపబడెనని చెప్పెను నగరమున ప్రక
 టింపబడినది.

ఆఫ్రికా

క్రెడీటెన యాంగ్లేయుల ననాదరణ మొనర్చుట.

అంశము, నవంబరు 22:—యుద్ధారంభదశయందు తూ
 ర్పు ఆఫ్రికాయందు జర్మనీయులు తమ క్రెడిటును క్రొత్త
 ముల గానించుచుండిరి. సంతృప్తికరముగ సాక్ష్యము లభ్య
 మైనవో క్రూరముగ వర్తించిన వ్యక్తులను దండించు నుద్దేశము
 తో తూర్పు ఆఫ్రికాయందు పైనికాధికారులు దౌర్భాగ్యుల నెల
 కొల్చు నేర్పాటుల నొనర్చిన ప్రజాసభ మందు మెక్లెగును
 గా రనిరి.

టర్ని

బ్రిటిష్ సంగ్రహక దళములు.

లండను, నవంబరు 21.—ఈజిప్టు ప్రధాన కార్యాలయమునకు నున్న బ్రిటిష్ సంగ్రహక దళము 19వ తేదీన లండనుకు చేరుచున్నది. ఆదర్శముగా పెద్ద పెద్ద వస్తువులు గల యుద్ధమును, పైకి నిలిచియున్న గొప్ప ముప్పు గలిగెను. కొన్ని సంవత్సరములకు ఆఫ్రికా దళములు ఈశాన్యమునకు బోయి జాబ్బి యను కొండలలో ప్రవేశించిరి. బాఫా నగరము చలనవిహితము కాదు. నగరమునందలి జనులలో కొందఱు అచటనే యున్నారని. ఉన్నతతరగతి తురపులు మాత్రము మేరుచట్టి బోవునని కా నగరమున విడిచి పోయిరి.

యధ్యక్షుల బండికృతులు

మారునకు తురపులను తురపులను

లండను, నవంబరు 21.—ఆంగ్ల ప్రతినిధులతో యధ్యక్షుల కైచిల గూర్చి ముచ్చటించుటకు తురపులను తురపులను తిండిన పాన్ మెంటు ప్రవాసభయందు లాంబుగారు చెప్పిరి. వర్తమానమున ఆంగ్లేయులమొద్ద 45000 వందల తురపులు కైచిల యున్నారు. ఆంగ్లేయులు 8000 మాత్రమే తురపుల కడ నుండిరి.

అమెరికానుండి సాకానిర్వాణము.

వాషింగ్టన్ నవంబరు 23.—సలహాదారులు టెక్సస్ నాకలు (778) నిర్మింప కల్పింపు లీయబడెనని సాకానిర్వాణము వారు ప్రకటించిరి.

సాకానిర్వాణ సలహాసంఘము.

రాజీనామా.

లండను నవంబరు 22.—సాకానిర్వాణమున వృద్ధి నొందింప తగిన సలహా మొదల కంట్రోలురు వై సంఘము నేర్పరచెను. సాకానిర్వాణసామగ్రియు, కార్మికులు లేరనియు నవ్వరచుచున్న గూర్చి కారణములవై సంఘమువారు రాజీనామా సాగినది చూడెయిరి తెలిగ్రాపునతిక వ్రాయుచున్నది.

రుస్సాయందు సంధియత్నములు

లండను, నవంబరు 23.—జర్మనీయుల ఏజెంట్లు హ్యూరు లో ఒహిరంగముగ సంధియత్నముల సాగించుచుండిరి పెట్రో గ్రాను నుండి యొక రాయబారి తెలియజేసెను.

అమెరికానారి సంతకము

న్యూయార్కు, నవంబరు 22.—మాన్యుల హెయిగు గారి విజయము నమెరికా పత్రికల నలరింపజేసెను. యధ్యక్షులకు గూర్చి తాము కొంతవరకు కుక్రూష యొనర్చి యాంగ్లేయులమొద్ద నేర్పికొనవలసిన విషయము లున్నవని జర్మనీయుల కిచ్చుకు ప్రకటించెను.

చీనాప్రధానమంత్రి రాజీనామా

పెకింగు నవంబరు 22.—చువానీయులు మరల తిరుగుచు, రాష్ట్రముననుండి ఉత్తరపునైకుల తరిమివేసిరి. వ్యవస్థాపక ప్రధానమంత్రి రాజీనామా వారి యుత్తరపుల ను చుట్టరాష్ట్రపు గజర్నరుల తిరస్కరించిరి. కనుక ప్రధానమంత్రి వరల రాజీనామా నొసగెను.

వెండి, హిందూ దేశము.

లండను, నవంబరు 23.—అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములకు వెండిని దొరతమువారు చరపచుకొనవలసిన హిందూ దేశమున అమెరికావారు కొను వస్తువులకు సామ్యము చేల్లింప, నీ వెండిలో కొంతభాగము ఇండియా దొరతమువారి పరమొన్నుననున్న ప్రవాసభయందు వాడ్చియగుచు చెప్పిరి.

అసలుధరలకు విక్రయము.

లండను నవంబరు 23.—అధ్యక్షులకు నాకలుబట్టి హిందూ దేశమునను, సింహళమునను తేయాకు ఆంగ్ల రాజ్యవైర్య నాకాదళముల నియత్తిము కొనవలెను. దొరతము వారికి కట్టిన భవనము తేయాకు విక్రయంప వాహరవద్దా పరిపాలనాధికారి నూనింపెనని ప్రవాసభయందు వార్త గానెను.

వింతదొంగతనము:—క్రిందటి జూలై నెల 23వ తేదీన ఒకపోలీసు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు బ్రహ్మంబాయానుండి డక్కాకువచ్చుచుండగా మార్గమధ్యమున ప్రభుత్వరాజ్ రాయి యను యువకుని బండిలో జూచెను. వాని మొలనుండి యెకియో యెత్తుగ జేబుదటను జూచి “భోగ్జూవైని” వానిపై హితుడు సతీకచంద్రసింగునతడు ప్రక్క పెట్టెలో నున్నట్లు తెలిసికొనెను. డక్కాస్టేషనులో నిరువురును దిగిరి. ఇన్స్పెక్టరు తనను సమీపించుటచూచి మొలనుండు మూట నట విడిచి వారు పరుగెత్తసాగిరి. ఇన్స్పెక్టరుగారు వారివెంట బడిరి. అంత ప్రభుత్వ యనుసరితవని తుపాకితో బెదరించెను. తుద కుక్కవ్యవమీద వారిరువురును పట్టువడిరి. ముద్దాయి విడచిన మూటలో రాజమహిల్ జరిగిన బండిపోటులోపోయిన నగలు గన్నించెను. డక్కాకం వెనీవారి కొట్టునుండి తప్పరింపబడిన తుపాకియే ప్రభుత్వచేలియం దుండెను. డక్కా స్టేషను ప్రతిబూనలు వారు కేసును విచారించుచున్నారు. ఇప్పటికి ద్విరు సాక్షులు విచారింపబడిరి.

కలకత్తా సంస్కరణ విధానము:—కలకత్తా నగరమున నిటీవల భారతీయులు కొందరును, యూరోపియనులు కొందరును చేరి సంస్కరణ విధానము మొదలైనది తయారుచేసి యుండిరి. హోమరూలు సమితి బొంబయిశాఖ వారిక సభ యందు వై సంస్కరణ విధానమును ఖండించుచు, కాంగ్రెసు లీకు సభల సంస్కరణ ప్రకాశికకు వ్యతిరేకమై, హిందూ జాతికి బ్రాహ్మణ్యతల కే మాత్రము పొందుపడవలెనని విధానమున భారతీయులెట్లు చే వ్రాస్తుంపగలిగి యని యాశ్చర్య మొందుచుండిన ట్లొక తీర్మాన మొనర్చి.

వ్యవసాయ కళాశాల దధిమధనకాల మ్యూసరింకెండెంటు ఇ. డబ్ల్యు. హారన్ ఆను నత దిరవురను విస్తారతో గాల్చి, తానాత్మహత్య గావించుకొనెనని యిదివరలో తెలియజేయబడి యుండెను. ఈతడు పూనానుండి క్యాంపునకు విచ్చేసెను. అచట తన కుమారుని వారి యొక ట్రై, తాను వచ్చిన బండిలో మరల నగరమునకు పోవుచునని పట్టుబట్టెను. పగలంతయు క్యాంపులోనుండి సాక్షంకాలమున తన మోటారు బండిపై నగరమునకుబో వచ్చునని చూచుచు గారు చెప్పచు ఆమెను బెదరించుటకై రివాల్యరును దీసియుండవచ్చును. వెంటనే వారి రామచంద్రయను పేరుగల యొక కుర్రవాని వెనుకకు బోయియుండిట్లు కేవలం స్థానములబట్టి వ్యసించుచున్నది. గుండు కుర్రవాని కంతమున జొచ్చుకొని దానికి తగిలి యిరువురు మరణించిరి. హారన్ గారు మరణములజూచి తుపాకితో నాత్మహత్య గావించుకొని యుండవచ్చును. దానికి సుమారు 40 వత్సరములు బాటు. 17 ఏళ్ల వాడువారసుగారికి 42 సం॥ లు వయస్సు. పూనాలో చాలచుండి తోడ వీరికి పరిచయము. పరిశ్రమ నిమిత్తము కేవలము పూనాకు దీసికొని రాబడెను.

హేరిసుకేసు:—అలహాబాదు హైకోర్టు సర్ జడ్జి నాన్సుగారు హేరిసుఅనునాతని యప్పిలును పన్నించి దిగువ కోర్టు వారి తీర్పును రద్దుచేసిరి.

BOMBAY, November 24.
Twelve representatives of Home Rule League left for Delhi last evening to join the Home Rule League deputation to Mr. Montagu. The Bombay representatives were Messrs. Tilak, Khaparde, Jinnah, Karandikar, Belvi, Kelkar, Banker Sathaye, Welkar, Jamnadas, Omar Sobhani and Bomanji.

Delhi
Lala Lajpat Rai's Booklet Proscribed.

DELHI, November 23.
The importation into British India of any copy of a booklet entitled "An open letter to the Right Hon'ble David Lloyd George, Prime Minister of Great Britain" by Lala Lajpat Rai published by B. W. Huebsch of New York is prohibited.

Simla
An All-India Conference of Librarians.

SIMLA, November 23.
It has now been decided that the All-India Conference of Librarians will be held at Lahore from the 6th to the 8th January 1916 under the presidency of the Hon'ble Mr. H. Sharp. Representatives from the Government of India and nearly all Local Government and the Indian Science Congress will attend.

Plague.

SIMLA, November 23.
There were 11,454 deaths and 14,764 seizures from plague in India during the week ending the 17th November. The following are provincial figures:—Bombay Presidency and Sind 4485 deaths, Madras Presidency 1351, Behar and Orissa 190, the United Provinces 217, the Punjab 305, Burma 80, Central Provinces 660, Mysore State 283, Hyderabad State 1616, Central India 471, Rajputana 1296 and Kashmir 6.

Punjab
The Lahore District Board.
Non-Officials Insist Having Officials.

LAHORE, November 23.
At a meeting of the Lahore District Board certain proposals from the Government were laid before the board which were designed to lessen official representation on the board and to increase non-official responsibility. Non-official members of the Board were opposed to the decrease of official element, that in spite of officials present pressing for compliance with the suggestions of the Government they recorded decision nem con that suggestions should not be accepted. The particular points on which they recorded the decision were (a) that contrary to the suggestion before them the Deputy Commissioner should be retained as President, (b) that contrary to the suggestion before them all the Thasildars should continue to be members, (c) that contrary to the suggestion before them both personal assistants to the Deputy Commissioner and Revenue Assistant should remain as members. "These proceedings," comments the "Civil and Military Gazette" are very instructive and provide interesting commentary on the loudly proclaimed demands of the Home Rule party of the abolition of all official participation in Local Self-Governing bodies.

For King and Country.
A Sirdar's Offer.

ALLAHABAD, November 23.
A veteran Subadar Major Nabi Baksh of Gurdaspur district who served in the mutiny at the siege of Delhi and is now over 80 years of age has enlisted three of his sons since the war began and recently presented to the Deputy Commissioner for enlistment his fourth son. The Lieutenant-Governor of the Punjab has congratulated him on the fact that he and his descendants to the third generation have served and are serving the Government in the field.

THE LATEST NEWS.
[REUTER.]

LONDON, November 22.
It is officially announced that Lieut-General Sir Julian Byng has been promoted General.
Bells of St. Pauls Cathedral were rung 'at noon to-day in honour of the victory of Cambrai. Many hundreds of people gathered outside the cathedral and sang the national anthem and cheered.
The Italian official communique says:—We repulsed with very severe losses a strong attempted encircling attack against Mellette on Asiago plateau preceded by Big bombardment with tearshells. We firmly held all positions and took two hundred prisoners. Enemy renewed his attacks yesterday between Brenta and Piave.
Fierce struggles raged throughout the day. Several positions being lost and regained. Our last country-attack definitely stopped enemy. Italian aviators report great enemy activity on Tagliamento. Prisoners declare the object is to establish formidable defence line there in case of defeat.

ఓరియంటల్ గవర్న
మెంటు సెక్యూరిటీ

భీమాకంపెనీ లిమిటెడ్.

సం॥ 1874 స్థాపితము హైదరాబాదు, బొంబయి.
నిలువ సామ్యు రక్తి కోట్లరూప్యములు.
ఇంతవర కిచ్చివేసినది ర కోట్లరూప్యములు.
ఈ ఓరియంటల్ కంపెనీలో చేయబడెను, ఎందోవమెంటు భీమాకన్న నురక్షితముగు పెట్టుబడి చేరొకటి యుండదు. అందువలన పాలిసిదారు నకు వృద్ధాప్యదశయందు నమ్మక మగు ఆదాయమును సమకూర్చుటయేగాక, పాలిసిదారునికి అకాలమరణ మగునని ఆశించుటయందునకు జీవనోపాధియు కలుగును. నిరమగు ఆదాయములు లేని వారలకును పెద్ద కుటుంబీకులకును ఇది చాల సౌకర్యముగు మార్గము.

WANTED Agents & Canvasers in Telugu Districts.

Apply to:—
The Superintendent of Agents
ORIENTAL LIFE OFFICE
C/o Post MASTER,
BEZWADA.
OR TO:—
The Branch Secretary
ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,
Post Box No. 8, Madras

THE GREAT WAR

[Reuter's Agency]

Great Britain

Shipbuilding Advisory Board Designs.

LONDON, November 23.

The "Daily Telegraph" states that the Advisory Shipbuilding Committee which the controller has appointed to advise him regarding the shipbuilding acceleration has resigned as a protest against the present policy of making up losses particularly the creation of three new national shipyards which are regarded as unsuitable while existing shipyards are deprived of labour and material.

American Shipbuilding Programme.

LONDON, November 23.

WASHINGTON.—The Shipping Board announces that contracts have been awarded for tonnage exceeding four million tons comprising 345 steel 58 composite and 375 wooden vessels.

Conscientious Objectors and Franchise.

Change of Attitude.

LONDON, November 23.

In consequence of the views, expressed in the course of yesterday's debate in the House of Commons on conscientious objectors, the decision reached will probably be amended so as to be made to apply only to those declining to engage in any sort of war service.

Mr. Montagu's Return.

Not Before End of February.

LONDON, November 23.

In the House of Commons Mr. Bonar Law stated he did not, at present, anticipate that Mr. Montagu would return before the end of February.

Government and Bolshevism.

Steps Taken to Counteract it.

LONDON, November 23.

In the House of Commons Mr. Fisher asked, in view of the effects of Bolshevism in Russia and Italy and of the steps being taken by France and America to deal with it, is the Government taking all possible steps in the same direction.

Mr. Pennefather asked:—Have steps been taken to counteract the German Anti-British propaganda in Italy and to bring home to the masses in Italy the truth regarding any matters represented.

Mr. Bonar Law replied the answer to both questions is in the affirmative.

Submarine Activity.

A British Comment.

LONDON, November 23.

A high naval authority has informed Reuter that the renewed activity of the U-boats was fully expected. The fact that only one ship was lost in the previous week was largely due to fortuitous circumstances. This is no reason at present to assume there will be any decrease in the activity of submarines.

Submarinism Extended.

The Azores and Greece in Danger Zone.

LONDON, November 23.

AMSTERDAM.—It is announced in Berlin that the Zone for submarine has been extended to meet the Entente's sharpened hunger blockade against neutrals, chiefly the establishment of a new barred zone around the Azores, which has become an important hostile base for Atlantic navigation and by the closing of the channel to Greece, hitherto left open in the Mediterranean.

The Heligoland Fight.

Return of Naval Forces.

LONDON, November 21.

Reuter's correspondent, describing the return of naval forces from the Heligoland fight says:—They came to port while the fleet was coaling and were received with tremendous cheers from the coalblack crews. It was an impressive scene as the grim, battle-scarred victorious force arrived, the flag-ship leading, accompanied by destroyers, battle-cruisers, and others bearing marks and burnt paint from shell-fire with the muzzles of the guns uncovered and burned yellow-brown, telling of the fight. One had her mast heeling over and a slight drag in the water suggesting a limp.

Constantinople and Bombs.

LONDON, November 23.

The Admiralty says.—A successful raid in the vicinity of Constantinople in July was carried out by the British bombing aeroplane of the Hanley Page type which flew from England to the Mediterranean base in eight stages. Occasionally there were strong winds and rainstorms and one sketch of 200 miles was entirely over mountainous country. The total length of flight was two thousand miles and the aviator was actually thirty one hours in air. The journey was carried out practically to the time table which is believed to be easily the world's record for cross-country journey also for weight carried, the machine being self-contained as regards the engine and aeroplane spares.

British War Control.

High Praise from Colonel House.

LONDON, November 23.

On the occasion of the conclusion of the American Mission in London, Colonel House said to Reuter's representative that he had been impressed by the wonderful machinery created in the heart of the Empire to control the British share in the war. "You have given the world an example of the efficiency of democracy of lasting value".

Colonel House in Paris.

LONDON, November 23.

PARIS.—Colonel House and the American Mission have arrived here.

Tea.

LONDON, November 23.

The "Times" says:—It is understood that it has been arranged for the Government to buy tea for the United Kingdom at F. O. B. Calcutta and Colombo prices based on pre-war average prices realised by each garden, a small adjustment being made on account of the increased cost of production owing to the war.

Tea to be Sold at Cost Price.

LONDON, November 23.

Mr. Clynes stated that the food controller proposed to buy in India and Ceylon the tea required for the United Kingdom and Army and Navy having regard to the tonnage estimated to be available and sell it at cost price.

Silver & India.

LONDON, November 23.

In the House of Commons Mr. Baldwin stated that the discussion was progressing with the United States government with the object of acquisition by them of silver produced in the United States of which a portion would be placed at the disposal of the Indian Government largely to pay for Indian produce required in America.

Increased Supplies.

Arrival of 89,000 Bales at Liverpool.

LONDON, November 23.

The Cotton Control Board announces the arrival at Liverpool of 89,000 bales of American cotton not included in the recent census. The supplies in Britain are therefore increased by this amount.

North Armagh By-Election.

LONDON, November 23.

Mr. Allen (Unionist) has been returned unopposed for North Armagh.

Electoral Reform Bill.

Proportional Representation Rejected.

LONDON, November 23.

In the House of Commons an amendment to the Electoral Reform Bill in favour of proportional representation was rejected by 202 votes to 126. The principle of alternative vote in three-cornered contests in single member constituencies was adopted by 150 to 126.

The Cotton Industry.

Spinners Decline Offer.

LONDON, November 22.

Cotton-spinners have declined the employers' offer of ten per cent. advance on December 16th and a further ten per cent. on March 16th.

Germany

The War Situation.

Major Morant's Advice to Germany.

LONDON, November 23.

AMSTERDAM.—Major Morant publishes an article admonishing certain impatience and anxiety exhibited in Germany with regard to the further progress on the Italian Front. He attributes British perseverance, to the freedom of Press comment and the unrestricted treatment of strategic questions by home authorities, which strengthens the trust in British leadership and policy at Home and in the Dominions. "I think we might learn from that." He regards the fall of Jerusalem as within the bounds of possibility.

A Serious Loss.

LONDON, November 23.

ZURICH.—It is stated in Stock Exchange circles that the Griesheim chemical works furnished one-sixth of the whole supply of Saltpetre in Germany.

China

Chinese Premier Resigns.

LONDON, November 23.

PEKING.—The Premier has again resigned owing to the complete revolt of the Humauss who have driven out northern troops from the Province and also owing to the Governors of Central Provinces defying the Government orders to suppress rebellion.

TELEGRAMS.

Russia

Peace Movement in Russia.

Pourparlers to be Initiated.

Armistice to be Offered to Enemy.

LONDON, November 23.

A wireless Russian official communique says:—The All-Russian Congress of Workmen's and Soldiers' Delegates has ordered the Council of the People's Commissaries to assume power and offer all belligerents an immediate armistice for the purpose of opening "pourparlers" for a democratic peace. This offer will be made when the Council's power is firmly established in all important districts in the country. A draft message to this effect has already been communicated to the Allied Plenipotentiaries in Russia. Meanwhile, the Council has ordered the Commander-in-Chief forthwith, to offer enemy commanders an armistice for the purpose of peace "pourparlers," to keep the Council informed telegraphically of the progress of "pourparlers," and sign a preliminary Act only after the Council approves. The above communique is signed by M. Lenin, President of Council, M. Trotsky, Minister for Foreign Affairs, and three others.

Commander-in-Chief Deposed.

Owing to Refusal to Offer Armistice.

LONDON, November 23.

A wireless Russian official communique says:—The Council of the People's Commissaries in the name of the Government of the Russian Republic has deposed General Duxhomin owing to his refusal to offer an armistice and has appointed General Krylenko, Commander-in-Chief.

The Council urges soldiers to arrest the counter-revolutionary General and to prevent lynch law, which is unworthy of the Revolutionary Army. It invites regiments at the front to elect plenipotentiaries immediately to begin peace "pourparlers" with the enemy.

Maximalists Demand Money.

Demand Refused by Bank Officials.

LONDON, November 23.

Reuter's Petrograd correspondent, wiring on the 21st, said:—The Maximalist Commissioner with the Commander of the Garrison, accompanied by troops with the band playing, marched to the State Bank and demanded ten million roubles. The Bank officials conferred with the Delegates of the Town Council and Peasants' Union and it was unanimously decided to refuse the demand. Eventually, the Commander of the Garrison withdrew his troops and visited the Council of the Maximalist Commissaries who decided that the demand was not in accordance with law, whereupon the Commander apologised to the Bank officials.

General Brusiloff Injured.

LONDON, November 23.

General Brusiloff has been knocked down by a motor-lorry, in Moscow, and his leg broken.

Fighting between Red and White Guards near Inborg has begun. The railway has been torn up.

Peace Activities in Russia.

LONDON, November 23.

The Ambassador in Petrograd reports that German propagandists are carrying of peace activities almost openly.

Italy

Italians Repulse Enemy.

Heavy Fighting Continues.

LONDON, November 23.

An Italian official communique says:—Between the Brenta and the Piave we sanguinarily repulsed the enemy at Saitarino, Monte Perlica and Monte Montenera. The enemy reached a few advanced elements on Montetontana. We drove back an enemy mass attack at Casera Meletta Davanti on the Asiago Plateau.

Italian Outlook Brighter.

Enemy's Chance Greatly Lessened.

LONDON, November 23.

In an interview with Reuter's representative, referring to Italy, a high military authority said:—The Italian situation is much more satisfactory, though it would be premature to say that the danger is over or that Venice is safe. The authority confirmed that the Germans had brought up troops from the Russian front but stated that not a single German division had gone from the British front to Italy though several had been moved from their places at the front to the Ypres sector. We can say with complete confidence that things have reached a stage when every twenty-four hours makes a difference. The Italians are now established in new positions, and they have brought up fresh guns and supplies. This all means that the enemy's chance of breaking through is very much lessened and also, at the same time, the period when the French and British forces will appear in the field is very much closer.

ASSOCIATED PRESS.

Sir Rajendranath Mukherjee, a member of the Industrial Commission was entertained at a Garden Party on Thursday evening by the Hon'ble Mr. Lalubhai Samaldas at which a distinguished cosmopolitan gathering of ladies and gentlemen was present.

TELEGRAMS.

Western Front

Enemy Retake Village.

British Consolidating Captured Ground.

LONDON, November 23.
F. M. Sir Douglas Haig's communique to-night says:—The day has been spent on the southern battlefield in consolidating a large area. Wherever we advanced in the last two days, this has been successfully carried out, except at Fontaine-Notre-Dame which the enemy has retaken by a counter-attack. Much credit is due to the transportation services for the rapidity of concentration in recent operations. The roads and railways, broad gauge and light, were developed and, since the advance, have been extended in a manner which contributed largely to the success of preparations and subsequent operations. The artillery bombardment on the northern battlefield has been intense in the neighbourhood of Paschendoortele. There has been no infantry action on either side.

Airmen's Part in the Attack.

Further details show that Tuesday's attack on infantry and transport by low-flying pilots, including pilots of Australian squadrons, were most successful. The weather on Wednesday was even more unsuitable for flying than on Tuesday, but successful reconnaissances of the enemy's lines of communication were carried out and every endeavour was made to keep in touch with our infantry.

British Renew Attack.

Enemy Report.

LONDON, November 23.
A wireless German official communique says:—The English since noon yesterday have again attacked with strong forces southwest of Cambrai. Fighting continues.

Haig's Brilliant Surprise.

Value of the "Tank" Established.

Tactical and Strategical Importance Discussed.

LONDON, November 23.
F. M. Sir Douglas Haig's brilliant surprise victory is the engrossing topic. The tactical possibilities are exhaustively discussed and satisfaction is expressed that a complete answer has been found to F. M. von Hindenburg's so-called elastic defence. Tributes are paid to the gallantry of the troops advancing into the unknown, to the genius of F. M. Sir Douglas Haig in shouldering the responsibility of a remarkable innovation, and the skill of General Sir Julian Byng and his able staff in executing the successful operation which has changed the whole face of the war on the western front at a stroke. It is believed that the "Tanks" advanced in masses, probably in hundreds, together, their assemblage unknown to the enemy was a miracle of secrecy and their success may be revolutionary tactically as the British soldiers and engineers who invented the "Tanks" have now proved their possibilities. The victory of the "Tank" was certainly established as a definitely new important military arm. Hitherto artillery preparation has made the ground impassable to the assailants and has enabled the enemy to prepare new defences. The success of the "Tanks" now opens up the prospect of open warfare. At least the first result will be that the Germans must man the Western front more heavily than recently. Thus the victory is bound immediately to affect the Italian situation. One important result of the victory is that the great Camerai junction of railway and roads, which has been the chief factor in the enemy's main communications, is now exposed to shellfire.

Bells to Celebrate Victory.

The Lord Mayor, the Bishop of London, and other authorities, in an interview, favoured the ringing of bells in celebration of the victory.

Stories of the Battle.

Aeroplanes Part in the Fighting.

A despatch from Mr. Perry Robinson at headquarters says the chief trouble is that it has been raining in torrents since noon on Tuesday. Nevertheless, it is extraordinary to see hundreds of British aeroplanes working just over the troops. German aeroplanes have not appeared hitherto. It is proved that we have crippled five German divisions, one of which has just come from Russia. Our cavalry has captured guns, taken villages, and held them till the infantry has come up, notably the important villages of Marcoing and Masnières. There are tales of "Tanks" which chased crews of heavy gun batteries round their own guns and captured the battery. We penetrated so deep that we liberated the entire civilian population of villages, for the Germans were so surprised that they did not dream of evacuating them.

Smallness of British Casualties.

Mr. Philip Gibbs, in a message from Headquarters, says:—The attack was the best kept secret of the war. Not a whisper reached correspondents who were constantly up and down the lines. The enemy did not dream of such a blow and could not know that numerous "Tanks" during recent nights were crawling along the roads hiding in the day-time in woods. When the "Tanks" emerged from the mist the Germans were aghast and dazed. Many hid in dugouts and then surrendered. Behind the "Tanks" marched platoons of British infantry cheering and shouting, while thousands of British shells pounded the Hindenburg Line. Hardly a single shell-burst came from the enemy side. It was clear at a glance that the enemy was weak in artillery. A battalion of Royal Fusiliers gained their objectives without a single casualty and other English battalions had only very light losses, mostly from machine-guns. Only two hundred walking wounded were received at one station, five hours after the battle began.

Good Work by Cavalry.

Mr. Percival Phillips, wiring from Headquarters, says:—The troops were wonderfully inspired by the feel of firm earth and the sight of unbroken

country and the consciousness that they had penetrated the Germans' strongest line. I saw to-day the finest picture seen in this war—a steady stream of cavalry pouring across the battered Hindenburg Line and six miles beyond. They were not the first to pass the barrier. Nearly twenty-four hours earlier, detachments of horse led the way across the enemy's trenches cheered by "Tank" crews. Infantry and cavalry were in action from noon onwards among the hills and valleys skirting the Camerai Plain, rounding up fugitives, clearing up villages, and steadily widening the salient. They rode down the rearward columns, charged the German batteries, and one detachment galloped at two field batteries hidden in a hollow and sabred the gunners. It has been a cavalryman's day. Their work is even more talked about than that of the "Tanks." When the latter advanced at dawn, they were led by their Commander-in-Chief like an ancient King at the head of an armoured host, flying his battleflag. They also had a battle-cry, for the message went forth to every crew before attack: "We expect every 'Tank' to do its damnedest!"

The Advance on Cambrai.

Views of a High Military Authority.

LONDON, November 23.
In an interview with Reuters' representative a high military authority said the advance on Cambrai is to a depth of six-and-a-half miles over a front of ten miles.

It is by a long way a record for any twenty-four hours' advance. We have got further on in a day than in the whole three months' fighting at Ypres.

The Battle of Cambrai is a direct result of the fighting at Ypres, where the Germans are opposing us very hard. The enemy skinned the rest of the line in order to prevent us from getting the ridge and also to prevent us from keeping it. Our casualties at Cambrai, so far as has been hitherto ascertained, are very considerably less than the number of prisoners taken. We are now through the German defences in the Cambrai district and out in the open.

France Congratulates Britain.

LONDON, November 23.
The Press Bureau states that M. Poincaré has warmly congratulated the King on the magnificent British victories in France and Palestine. The King has heartily thanked the President for his friendly message.

America Delighted.

LONDON, November 23.
NEW YORK:—American newspapers are delighted at Marshal Haig's victory as a most successful surprise on record. They declare that Germans must now be convinced that they have something to learn about war from the British.

French Advancing.

LONDON, November 23.
A wireless German official communique says:—Strong French advances commenced in the afternoon on the front from Craonne to Berry-au-Bac.

Intense Artillery Duel.

On French Front.

LONDON, November 21.
Last night's French communique reported artillery duels of somewhat marked intensity in the region north of Chemin-des-Dames, between the Aisne and Lanlette and in Champagne. On the right of the Meuse there was violent artillery action in the sector north of Chambrétyes.

British Still Advancing.

More Villages and Prisoners Taken.

LONDON, November 23.
Reuters' correspondent at headquarters wiring this evening says:—We have not yet reached the limit of our victory. Our success grows hourly. The total prisoners are approaching nine thousand, and great stretches of new country and fresh villages are being captured. Besides increasing in depth, the wedge is spreading at the base. The weather continues to be most unfavourable. Heavy mist prevents all aeroplane observations. Nevertheless our airmen continue to fly over the battle ground, penetrating far into enemy territory at the level of the trees. The latest village to be captured is Cantaign and our troops are now in the neighbourhood of Bourbon and Meuvres where fighting is in progress in the region of Rumilly. The enemy attempted only few small counter-attacks between Rumilly and Noyelles with troops hurried up for the purpose, but all have been easily repulsed. At Cantaign and beyond Masnières we have broken into sections of the last line of defence and hold the Hindenburg line with the famous Tunnel. Here counter-attacks have been heavy and are pressed with great determination, but we hold every thing we have taken. Our casualties have been almost incredibly small. The troops are most cheerful. They are roaming over new and unspoiled country where villages have not been destroyed and tilled fields abound.

Suggested Congratulations.

In the House of Commons Mr. Kennedy Jones suggested that the Government should send a message to Sir Douglas Haig congratulating him on the splendid achievement of the most recent offensive on the western front.

Mr. Bonar Law replied:—"I have very little doubt that the Cabinet will send such a message, but I am quite sure that neither Sir Douglas Haig, who planned the operations nor General Byng, who carried them out, needs to be assured of the admiration with which we regard the operations."—(Cheers.)

Palestine Front

British Patrols in Judean Hills.

Jaffa Intact.

LONDON, November 23.
Reuters' correspondent at Egyptian Headquarters, wiring on the 19th instant says:—Welcome heavy rains are falling. The military situation is unchanged except

that mounted patrols have advanced north-eastward into the Judean Hills. The town of Jaffa is intact and a considerable part of the population is remaining, although a portion of the better class Turks left before our arrival.

Fall of Jerusalem not Imminent.

LONDON, November 23.
Referring to the Palestine he said that although when last heard of our troops in Palestine were within 6 miles of Jerusalem it would be unwise to anticipate the immediate fall of Jerusalem. A few days' patience was necessary but in the meantime we were carrying out operations with complete success.

Second Attack on Gaza.

Delay Explained.

LONDON, November 23.
General Murray in his despatch dealing with the second attack on Gaza states that on April 20th his total casualties were seven thousand. On April 21st General Dobell commanding the eastern force again emphasised the opinion that he had previously expressed and which he said was supported by all his Subordinate Commanders that in view of the great strength of the position to which he was opposed renewal of direct attack would not be justified by any reasonable prospect of success. General Cobell was strongly of opinion that deliberate methods must be adopted and even resumption of trench warfare might be necessary pending the arrival of reinforcements. After a full discussion General Murray reluctantly consented to this change of policy.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Bombay

The Industrial Commission.

Weaving Experts' Opinions.

BOMBAY, November 22.
Three witnesses were examined by the Indian Industrial Commission to-day. Mr. W. T. Pomfret, Vice Principal and Head of Textile Department, Victoria Jubilee Technical Institute, Bombay, suggested improvements in the handloom industry laying special stress on combating illiteracy. He could not disguise the possibility of the absorption of a considerable portion of handloom weavers into power loom works. Witness urged the necessity of establishing a central weaving factory for industries in improved methods of handloom industry. He thought that handloom weaving might survive in India only for weaving finer kinds of cloth. Witness suggested the formation of weaver's unions, affiliated to a joint stock company for greater profits and wages to weavers.

Next witness Mr. A. E. Mirams, consulting Engineer to Government of Bombay, laid great stress on the necessity of providing comfortable housing accommodation to mill hands. He thought Bombay slums were much worse than East End London slums. He agreed with Sir Fazulbnay that Compulsory Primary Education should precede reduction of hours of labour, if the output of factories was not to fall considerably.

The Hon'ble Mr. G. H. Thibetson Dyer, Mechanical Engineer to Government of Bombay, said that engineering colleges specially the one in Poona savour too much of the university and less of the hard work which engineers have to lead. It was particularly necessary in India that technical college professors should be men with experience in factories so that students should realize at an early age that success can only be achieved by hardwork with muscle and brain. Witness was for standardizing of engineering and boiler certificates.

A Triple Tragedy.

Two Indians Killed, one European Commits Suicide.

POONA, November 23.
The scene of triple tragedy reported last night was at Khorezaon, 18 miles from Poona where Mr. E. W. Harve, lately Superintendent of Agricultural College Dairy farm was residing in some tents. The Ayah of his little son had gone out to encampment that morning and the tragedy was apparently due to the woman insisting on going back to Poona in the same country cart she had come out while her master told her to wait till the evening and then go back in his motor car. Thinking to frighten the woman, so it is believed, Mr. Harve took out his revolver when the woman judging by the position of bodies probably took refuge behind a servant lad named Ramachandra. The bullet struck Ramachandra in the neck and then passed through the woman Jainabai killing both. Mr. Harve then realized what he had done and seemingly shot himself as only two exploded cartridges were found in the revolver. Mr. Harve was 42 years old and was well-known in Poona whilst employed in the dairy farm. He was unemployed at the time of his death. The woman Jainabai was about 40 and Ramachandra 17 years. The bodies had to be brought in to Poona for most mortem by motor car.

Indo-European Reform Scheme.

Condemned by Bombay Home Rulers.

BOMBAY, November 23.
The Bombay Branch of the Home Rule League in a resolution passed have condemned the reforms produced by a number of Indians and Europeans in Calcutta as illusory, impracticable and unworthy of consideration, and have expressed surprise that Indian gentlemen concerned should have subscribed to the proposals which run counter to the Congress League scheme, and which fall so far short of the political needs of the country, and presuppose a state of unfitness for Self-Government among Indian people.

బరోడా వస్తుప్రదర్శనమున స్వర్ణపతకము బహుమతిగా
సొంతబడినది. ఆటోవరస్తాక రిజిస్టరుకాబడినది.

జగద్విఖ్యాతమైన గువానగల
సెంటు. పరిశుభము వెక్కువగా
దును. ఒకమారు కొని దీని యధాగ్ర
మును పరిశీలించు.

ధరలు	
1/2 జౌన్ను బుడ్డి	2-0-0
1 ద్రాము ,,	0-13-0
1/2 ద్రాము ,,	0-8-0
కార్డు	0-1-0

వరస్తాక తలచుచును గూడ పరిశీలించు. దీనిలో
లోహ సంబంధ మగు చదురు లేనియు కలియబడి లేదు.
ఈ ప్రసిద్ధమైన తలచునె సీసా 1-కి రూపాయి. పోస్టేజీ చేరు.
ఒక ఆజ్ఞాప్రీతిని పంపినచో నమోదాదు ఒక చిన్న
సీసాతో చదురు చురుకులుగ పంపబడును. (400)

ది వరస్తాక పెర్ఫ్యూమరీ కో,
నెం 1, కైఫోర్, బొంబాయి నెంబరు 3.

అమృతార్ణవ అవలేహ్యము.
ఈ లేహ్యము రక్తమును శుద్ధిచేసి బలమును కలిగించి
కాశ్యోతసుఖము నొందును. 219
ఆరోగ్యమును కలుగజేసి ఆయుర్వృద్ధిని యిప్పించును.
ప్రస్తుతము శాకాభక్షణము ఆన పుస్తకమునకు
(వాసిన తపాల ఖర్చు లేకయే ఉచితముగా పంపెదము.
వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవింద్,
ఆతంకనిగ్రహ జ్ఞాపధాలయం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

“స్వీటు స్నాఫ్.” 939

శిరస్సులో యేర్పడిన జలదోషము, జలుబు,
తలనొప్పి, ముక్కు అడుచుకొనుట, పీనస యీ
వ్యాధులకు వైచెప్పిన “స్వీటు స్నాఫ్” రెండు
చిటికెలు పీల్చినట్లయితే ముక్కునందు ఒక విధ
మైన పరిమళము కలిగించుచు తక్షణమే వ్యాధి
నివర్తించును. పనిపాటలయందు ఉత్సాహము కలు
గజేయును. అధికతెంపు కలుగజేయుననుట అతిశ
యోక్తి కాదు. కావున ఉపయోగించి దాని
యొక్క ఫలమును పరిశీలించుటకు మిక్కిలి కోరు
చున్నాము.

12 తులముల ధర అణాలు 10.
కావలసినవారు అమ్మా అండ్ కంపెని.
మన్నడి, మద్రాసు,
వారికి వ్రాసి వి. పి. ద్వారా తెప్పించుకోవచ్చును.

క్రికెట్లైన గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని
రంగుల చిత్రపటము
ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

ఉచితము.
గదాధర
మనోహరమగు కథ.
అడ్రస్:— హెచ్.బి.ఎం.ఎ. అండు సన్న,
943 పోస్టుబాక్సు 27, మద్రాసు.

Encourage Swadeshi Industries
BY
Buying Swadeshi Goods
ANDHRAKNITTING FACTORY,
220, CHINA BAZAAR ST. MADRAS.
Socks and Stockings
it different colours
and sizes can be had
at moderate rates.
Trial orders Solicited.
805

సుందరము! స్వదేశీయము!! ఉపయోగము!!!

అందమైన 1918 క్యాలండరు

జనవరి 31- తేదీలోపు అమృతాంజనము దీపావారి రు. 5 ల మందును నొకేసారి గొనువారలకు
ఒక క్యాలండరు ఉచితముగ పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-5-0.

వి. పి. గ కాక, ముందుగా క్లిప్ చేసి పంపివారికి క్యాలండరు చేరవచ్చుచో మా జవాబుదారి యుండదు.
కొన్ని ప్రతులు మాత్రమే ముద్రింపబడినవి. ఆశాభంగము గలగతులకుటల తప్పవకుట యుక్తము.

తామర తైలము	పండ్లపాడి	మోహినితైలము
ఒబ్బి 1-కి 0-6-0	ఒబ్బి 1-కి 0-2-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము

చక్కని ఒబ్బితో వెల రూ. 0-8-0 ; డజన్ 1-కి రూ. 5-4-0.

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. అన్ని చోట్లలో విక్రయించబడుచున్నది.

అమృతాంజనం దీ పో,

109, ఫ్రేజిరోడ్డు, బొంబాయి. 6, తంబు శెట్టి పీథి, మదరాసు.

తాదాపీడికులకు వరము: ఐవొడేశ నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసవరిల్లా

అతనికుశ్రుత రక్తమువలన జనించు వాడ్యములకు కీరీటమువంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను, గండ్లములను
రండ్లను, ప్రాతనిద్రలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన ౪ క్షకుభ్ర కారిణి (28)

కనావధిపార్శవరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను
పోగొట్టును. కీరీటమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును
శుభ్రపరచును. కరీరారోగ్యమును గలుగజేయును. 15 రోజులవర కంటెటుట 4 జౌన్నుల బుడ్డితో అమ్మబడును.

(ప్రాప్తి) టరు:— వి. డి. సావంత్. 144, ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144, No. 2, BOMBAY.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది కన్నెలకంటే అచ్చారాయ విరచితము.
వెల 0-4-0 పోస్టేజీ అధికము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుక్త కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే
రచయించినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్ర విద్య కారాచార్యులయము, 7 తంబు శెట్టి పీథి, మదరాసు.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టనియకుండ చేయురంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు.
అట్లు తుప్పుపట్టకుండ చేయునది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డవ్ అండు కంపెనీవారి “బిటు మాస్టిక్ సొల్యూషన్.”

Wailes Dove & Company's "BitumasticSolution."

దీనిని పంటెనలకు కప్పులకును నుసయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల
మంచిది. దీనిని సాధారణముగా రైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపల్లువారు పల్లికు
వర్కువారు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ
చూచినను వాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుండదు.

వెల రూ. 56-0-0

సోల్ ఏంజిల్లు:—ది సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్సు, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ ఆండు ఇంజనీరింగు వర్కుస్,

తపాలపెట్టె నెం. 553 రు,

389 మదరాసు

(వై కామ్రాజ్‌జెమ్ గోరునప్పుడు ఈవత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.
క రో లా.

వాసనలేదు, ఏరుచితేదు,
దవకదాగ్ధము, పులిచేపురాదు,
భేదలు గావు, దినము కాతగిన
కాల ప్రవృత్తి సుసాయాసము,
గ అయ్యేలాగున గర్భ శోధన
గావించును.

½ పాను, 1 పాను నీనాలు
నీనా 1-కి వెల
రు. 2-8-0, 4-0-0.

శ్రే. జరు గా రి
లివరు టూనిక్.

వైద్యమునకు మంచిమందు.
రోగులకు సంధించు తల
నాపి. అజీర్తికి, చెడిన కార్య
గలుగు బాధలకును,
అలసత్తుకును, ఆకలిబాధకును,
వికాసవిహీనతకును అరోచిత
కును, తల తిరుగుటకును, విసు
గునకును, అజీర్ణ భేదినిమంచిది.
నీనా వెల రు. 1-8-0.

కుత్ హ ట్టి.

ఎరువుగా నున్నను నెరసి
నను వెంట్రుకలను తక్షణమే
మినమినలాదు నలుపుగా గాని
గోధుమరంగుగా గాని మార్చ
గలదు. స దో ష లి త ము
శాశ్వతము.

ఈ సొల్యూషన్ డై పెట్టె 1-కి
రు. 2-0-0.

W. E. SMITH & Co., Ltd
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS.

దబ్బియు. ఇ. స్మిత్ అండు కో.,
(లిమిటెడ్)
మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు.

ఈ మందుల గోరునవ్వుడు యీవ త్రిక జేర నుదాహరించ గోరెదము
368

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బా
1000 రూపాయలు బహుమాన మిచ్చబడును.

ఈ మరబ్బా సాలామిసిరి కాదని రుజువుచేయునది 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇచ్చబడును. అట్లు
నా కరించుచో లోకప్రసిద్ధముగా పొందబడును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే ధాతుసన్నత
కలిగినవారికి పూర్వములోను బలహీనమైన మరణకాలముచేరు చుండును ననుభవించును. ఈ సాలామిసిరి
మురబ్బా కేరళదేశమున అట్టి దుఃఖము తొలగి నిశ్చయము. నిర్విఘనమున ప్రకాశించును. చిర
కాలము నుభయగ జీవించును.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బావల్ల ధాతుశక్తికలుగును, స్వచ్ఛస్థితికలుగును, ధాతువు
దీప్తముతో కలిసిపోవుటమానున, నీరుచురు కమానున, బహుమాత్రప్రాధి మానున, విశేషబలము
కలుగును, దీక్షితు పుష్టియగును, అనికయిల్లకయగును, చక్కగ పాలిదగ్ధమగును. సాలామిసిరి
అనునది వినివారిసంఘము, ఇది కాటూగో, కాండవో శత్రువులలో మైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు

ఈమందును విశేషముగా తీసికొలన మనదేశపు 4 గురు మనమర్బలములు అదేశమున బహుమిదికి గలదు. వై మురబ్బాకు
సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులలో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 దబ్బాను 15 రోజులు ఉపయో
గించిన వారివల్ల పూర్తిగ నుభయకలుగును. విరిదబ్బాలు ఉపయోగించినచో బహుమతికలుగును. పరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపత్రిక పార్కులలో పంపబడును.

15 దబ్బాలు పట్టివెల రు. 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-కి దబ్బాలకు 6 అణాలు.
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం. 5, అవస్థ్యరోడ్డు, బెంగురూరు సిటీ.

“ఆమెక కో” యంత్రములు క్రూడ్ పెట్రోలుతో నడుపబడును.

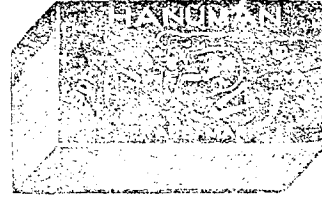
ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు అయిదునెమిసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర
సహాయము గానలసినవారికిరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయించబడినది. పంపులను, రంపపు
యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్ రీలను, అచ్చుయంత్రములను మొదలగు నానావిధ
యంత్రములను అచ్చుతముగ నడపగలదు.

వెల అకిసులభము, కనిచేయించుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6
బి. హెచ్. పి. నరకు రకమువారిగా మా వద్ద స్టాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును.
వెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా క్లిప్టు వ్రాయుదు.

బెన్టు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్డు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
ప్రొవ్వవాకు నెం. 68 మదరాసు.

327

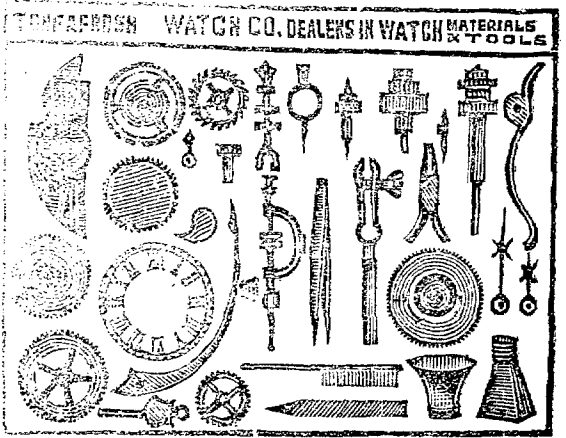
హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు.

దీనియందు సుండివి
తుల్యములగు వస్తువులు
చేయబడ్డవి. చెల్లిసం
బంధువులకు పండ్లు, దు
రద, గడ్డి, పాదలు మొ
దలగు చక్క వ్యాధులు
అత్యాశ్చర్యముగాబా
గగును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, నునుపును, నాణేమును
యిచ్చును. అన్నిచోట్లను క్రయమునకు దొరకును. ప్రతిబిళ్ళె
మా హనుమాన్ గుర్తు బాగ్రత్తగా గమనింపును. (751)
రంగనాథం శైలి అండు బ్రదర్సు, మదరాసు.

శిశుశిశుకేళి కమ్మ, మంచిది కులము 1-కి ...	80-0-0
సంకుసు పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
గోరొజువము, మంచిది ,, ...	7-0-0
రసభస్మము కులము 1-కి ...	0-10-0
ఆదిపద్మికాన లేక బాస్సు కులం 1-కి ...	8-8-0
చచ్చకమ్మగం ,, ...	2-0-0
కాలామృతము నీనా 1-కి ...	0-12-0
తాంబూలమాత్రలు, నునానగా నుండును 50-కి	0-8-0
అప్పుతాంబూలు డిబ్బా, 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.	
విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్కుడిపో, మాంటు రోడ్డు, మదరాసు.	
ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకము లన్నియు న్యాకుమైన వెలకు దొరకును. క్యాటలాగు ఉచితము.	
డాక్టరు. ఆచంట-లక్ష్మీపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. 9 (916) మేనేజరు.	

కాటూలాగు
ఉచితముగా పంపబడును.

TOHFAFROSH WATCH & Co.,
Dealers in Watches Materials, Tools
BHENDI BAZAAR, Post No. 9, BOMBAY.
(881) ఉత్తరములు అంగ్లభాషలో వ్రాయవలయును.

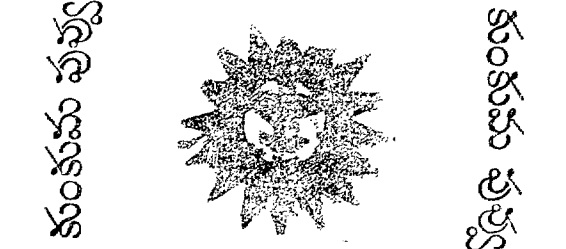
Hope for the Hopeless!

SANTI OIL
TO BE USED EXTERNALLY

It speedily and perma-
nently cures ...
nervous debility, etc.
No mark nor irritation.
Absolutely safe and
agreeably flavoured.
Correspondence strictly confidential.

Particulars Free.
The HEALTH HOME, Samta, Bengal.
Please mention this paper when writing to us.

కం కు ము పు వ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమ పువ్వు
మావడ్డదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపును. కరస్పెక్ డెన్సు మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును :—
ఎన్. నారాయణ అండు కంపెనీ,
(53) 21, హమ్మం వీధి, బాంబాయి.